

VUOSIKATSAUS 2002

- Ympäristöjohtajan katsaus
- Miljödirektörens översikt
- The Director's Overview
- Ympäristökeskus vuonna 2002
- Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2002

- Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet vuonna 2002
- Tärkeimmät saavutukset vuonna 2002 avaintuloksittain
- Kansainvälinen toiminta
- Ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksikkö
- Ympäristöterveysyksikkö
- Ympäristövalvontayksikkö
- Ympäristölaboratorio

- Hallintoyksikkö
- Henkilökunta
- Talous
- Ympäristölautakunta
- Liitteet

Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Postiosoite: PL 500, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Käyntiosoite: Helsinginkatu 24, Helsinki 51
Puhelin (09) *73121, faksi (09) 7312 2605
y mk@hel.fi
www.hel.fi/y mk
etunimi.sukunimi@hel.fi

Kävijöitä

Julkaisutiedot

Ympäristöjohtaja
Pekka Kansanen

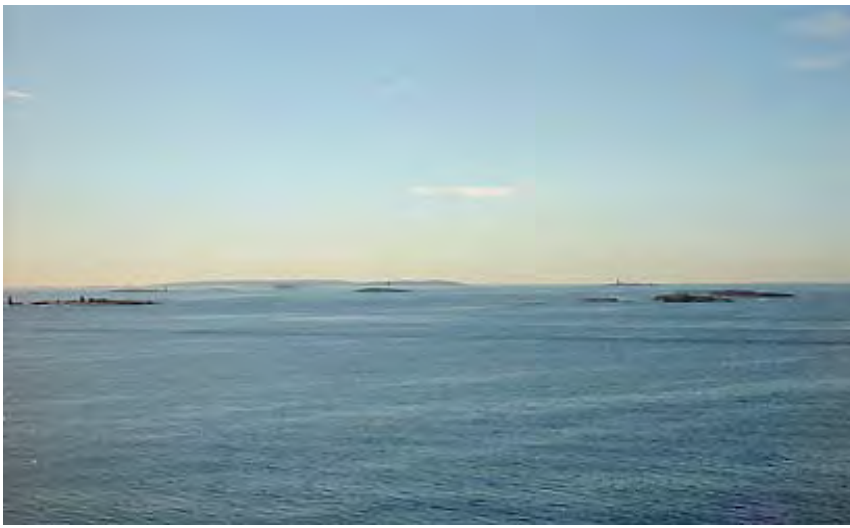
Kuluneen vuoden merkittävimpiin saavutuksiin kuului Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelman hyväksyminen kaupunginvaltuustossa kesäkuussa. Kyseinen päätös sisältää strategiset linjaukset ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden edistämiseksi kaupunkia kehitettäessä. Päätös syntyi pitkän ja osin hankalankin prosessin jälkeen.

Helsinki on tähän mennessä tiettävästi ainoa Euroopan pääkaupunki, jolla on valtuuston hyväksymä "Local Agenda 21". Helsingin on syytä olla saavutuksesta ylpeä. Toimintaohjelma huomioitiinkin muun muassa loppukesällä, kun ylipormestari **Eva-Riitta Siitonen** osallistui Suomen valtuuskunnan jäsenenä YK:n kestävän kehityksen huippukokoukseen ja sen yhteydessä pidettyyn kaupunkien kokoukseen Etelä-Afrikan Johannesburgissa.

Arvioitaessa kriittisesti paikallisagendaprojektin saavutuksia voitaneen olla yhtä mieltä siitä, että itse asiassa parhaat tulokset ovat syntyneet käydyssä oppimisprosessin aikana. Käsitteet ovat selventyneet ja konkretisoituneet eri hallinnonaloilla, toisilla enemmän, toisilla hieman vähemmän. Hallintokunnista löytyy hyviä esimerkkejä siitä, kuinka kestävän kehityksen ideologia on osattu liittää oman viraston strategiaan.

Tavallisten helsinkiläisten kannalta kestävä kehitys konkretisoitui parhaiten kaupunginosakohtaisissa paikallisissa projekteissa, joita kaupunki pystyi tukemaan erityisten määrärahojen turvin usean vuoden ajan. Valtuuston hyväksymä strategia ei sinänsä vielä toteuta mitään. Onnistuminen riippuu täysin siitä, miten hyvin eri hallintokunnat ottavat strategian huomioon lähivuosien toiminnan suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Ympäristökeskuksen tulee tässä näyttää osaltaan esimerkkiä muun muassa seuraavan ympäristöohjelman toteutuksessa. Seuranta indikaattorien avulla on myös erittäin tärkeää.

Helsinki arvioitiin alkuvuonna konsulttiyhtiö Mercerin tutkimuksessa EU:n puhtaimmaksi pääkaupungiksi, kun perusteena oli kaupungin ilman laatu, vesien tila ja jätehuollon toimivuus. Vertailukohteena oli yli 200 suurta kaupunkia eri puolilla maailmaa. Tulos ei kuitenkaan oikeuta passiivisuuteen ja väärään hyvänolon tunteeseen ympäristöasioiden hoidossa.

Säilyttääksemme tämän kilpailuvalttimme on jatkettava ponnistuksia ilman laadun parantamiseksi. Suomenlahden tilan kehitys on meille suuri uhka. Sen vuoksi on jatkettava yhteistyötä vesiensuojelun tason parantamiseksi itänaapurissa. On tehtävä kaikki voitava Suomenlahden lisääntyvien öljykuljetusten turvallisuuden parantamiseksi. Kestävän kehityksen keskeinen ekologinen uhkatekijä, maapallon ilmastonmuutos, edellyttää toimia myös kaupungilta kansallisen ilmastostrategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Kyse ei ole vain energiantuotannosta. Koko Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen hajaantuminen ja tukeutuminen entistä enemmän auton varaan vie pohjaa ponnistuksilta ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi.

Kuluneen vuoden aikana Helsingin talousnäkökymien synkentyminen valtion leikkaustoimien takia vaikutti jo selvästi käytännön toimintaan. Syksyllä käynnistettiin ympäristökeskuksen strategian tarkistamisprosessi tasapainotetun mittaristomallin pohjalta. Toimitilojen osalta jouduttiin turvautumaan väliaikaisratkaisuihin vuokrattaessa yksityinen pankkikiinteistö lähinaapurista.

Määrärahojen osalta kertomusvuosi sujui suotuisasti. Viraston käyttömenoista (noin 10,5 miljoonaa euroa) säästyivät 22,7 prosenttia. Tuloja kertyi 1,7 miljoonaa euroa, mikä oli 11,8 prosenttia ennakoitua enemmän. Viraston tuottavuus aleni edelliseen vuoteen verrattuna 8,3 prosenttia.

Kertomusvuonna kiinnitettiin erityistä huomiota työilmapiirin kehittämiseen. Jokainen yksikkö tarkisti tyhy-tavoitteensa vuoden 2001 työilmapiirinkyselyn tulosten pohjalta ja ryhtyi korjaamaan esille tulleita epäkohtia.

Viraston henkilöstö saavutti asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet kohtalaisesti. Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin sataprosenttisesti. Asiakaskunnan taloudellisten toimintaedellytysten huonontuminen vaikutti kuitenkin viraston toimintaan siten, että tilausten ja toimeksiantojen vähennettyä tuottavuudelle asetettua tavoitetta ei saavutettu. Tämän seurauksena kertomusvuoden tulospalkkiot jäivät aikaisempaa pienemmiksi.

Kansainvälisessä yhteistyössä painottuivat edellisten vuosien tapaan lähialueyhteistyö Tallinnan, Pietarin ja Riian kaupunkien kanssa sekä Eurocities-verkostoyhteistyö. EU:n rahoittamista hankkeista merkittävin oli kesällä käynnistynyt Suomenlahden meriluontoa laivamatkustajille Helsingin ja Tallinnan välillä esittelevä näyttelyprojekti.

Ympäristökeskus on siirtymässä entistä enemmän sähköiseen julkaisemiseen. Kaupungin viime vuonna julkaisema ympäristöraportti oli tästä hyvä esimerkki. Toivomme, että saavutamme näin menetellen paitsi merkittäviä kustannussäästöjä, myös sen, että

toiminnastamme kiinnostuneet saavat entistä paremmin www-sivujen kautta tietoa ympäristökeskuksesta ja sen tavoitteista.

Pekka Kansanen
ympäristöjohtaja

EDELLINEN SIVU

SEURAAVA SIVU

Miljöchef
Pekka Kansanen

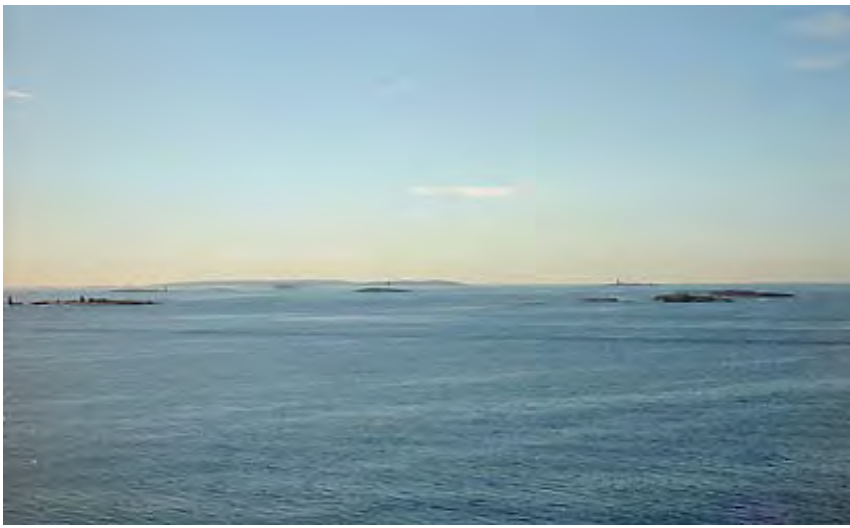
Till det gångna årets viktigaste prestationer hörde stadsfullmäktiges godkännande av Helsingfors handlingsprogram för hållbar utveckling i juni. Beslutet innehåller strategiska riktlinjer för främjande av ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet vid utvecklingen av staden. Beslutet tillkom efter en lång och delvis även besvärlig process.

Hittills är Helsingfors veterligen den enda europeiska huvudstad som har en "Local Agenda 21" som godkänts av fullmäktige. Helsingfors har skäl att vara stolt över denna prestation. Handlingsprogrammet uppmärksammades bland annat på sensommaren, då överborgmästare **Eva-Riitta Siitonen** som medlem i den finländska delegationen deltog i toppmötet för hållbar utveckling i Johannesburg i Sydafrika och i stadskonferensen i samband därmed.

Vid en kritisk bedömning av lokalagendaprojektets resultat torde man kunna enas om att de bästa resultaten i själva verket har tillkommit under den läroprocess som pågått. Begreppen har klarnat och konkretiserats inom olika förvaltningsområden, mer inom vissa, mindre inom andra. Bland förvaltningarna finns det bra exempel på hur man har kunnat knyta ideologin om hållbar utveckling till det egna verkets strategi.

Från de vanliga helsingforsbornas synpunkt konkretiserades den hållbara utvecklingen bäst i de lokala stadsdelsprojekt som staden i flera års tid kunde stödja med hjälp av särskilda anslag. En strategi som godkänts av fullmäktige leder inte ännu i sig till några resultat. Framgången är helt beroende av hur väl de olika förvaltningarna beaktar strategin vid planeringen av de närmaste årens verksamhet och vid det praktiska genomförandet. Här bör miljöcentralen föregå med gott exempel bland annat vid genomförandet av nästa miljöprogram. En uppföljning med hjälp av indikatorer är också mycket viktig.

Vid en undersökning som utfördes av konsultbolaget Mercer i början av året bedömdes Helsingfors vara EU:s renaste huvudstad då man beaktar luftkvaliteten, vattnens tillstånd och avfallshanteringens funktion. Jämförelseobjekt var över 200 stora städer runt om i världen. Resultatet ger oss dock inte rätt att hemfalla åt passivitet och invägga oss i en falsk känsla av välbefinnande vid hanteringen av miljöfrågor.

För att bevara detta trumfkort i konkurrensen måste vi fortsätta ansträngningarna för att förbättra luftkvaliteten. Vattenkvalitetens utveckling i Finska viken är ett stort hot för oss. Därför måste vi fortsätta samarbetet för att förbättra vattenskyddet i vårt östra grannland. Vi måste göra allt som står i vår makt för att förbättra säkerheten vid de ökande oljetransporterna i Finska viken. Den globala klimatförändringen, som är den centrala ekologiska riskfaktorn för en hållbar utveckling, förutsätter insatser även från stadens sida för att uppfylla målen i den nationella klimatstrategin. Det handlar inte bara om energiproduktionen. Decentraliseringen av samhällsstrukturen i hela Helsingforsregionen och det allt större beroendet av privatbilism rycker undan mattan för ansträngningarna att minska det ekologiska fotavtrycket.

Under det gångna året påverkades den praktiska verksamheten redan klart av de fördystrade ekonomiska utsikterna för Helsingfors till följd av statens nedskärningar. På hösten inleddes en process för att revidera miljöcentralens strategi utgående från en balanserad mätmodell. När det gällde lokalerna blev centralen tvungen att ty sig till en temporär lösning och hyra en privat bankfastighet i närheten.

För anslagens del utföll verksamhetsåret gynnsamt. Verket sparade 22,7 procent (ca 10,5 miljoner euro) av sina driftsutgifter. Inkomsterna var 1,7 miljoner euro, vilket var 11,8 procent mer än beräknat. Verkets produktivitet sjönk med 8,3 procent från föregående år.

Under året ägnades särskild uppmärksamhet åt att utveckla arbetsklimatet. Varje enhet reviderade sina mål för arbetshälsan utgående från resultaten av arbetsklimatenkäten 2001 och vidtog åtgärder för att rätta till de missförhållanden som uppdagats.

Verkets personal nådde någorlunda väl de resultatmål som ställts upp för verksamheten och ekonomin. Målen för verksamheten nåddes till hundra procent. Kundkretsens försämrade ekonomiska verksamhetsförutsättningar inverkar dock på verkets verksamhet så att det mål som ställts upp för produktiviteten inte nåddes, eftersom beställningarna och uppdragen minskade. Härav följde att resultatpremierna under verksamhetsåret blev mindre än tidigare.

Inom det internationella samarbetet låg tyngdpunkten liksom tidigare år på närområdessamarbetet med Tallinn, S:t Petersburg och Riga samt på nätverkssamarbetet Eurocities. Det viktigaste EU-finansierade projektet var utställningsprojektet som presenterade Finska vikens havsnatur för båtpassagerare mellan Helsingfors och Tallinn. Projektet inleddes under sommaren.

Miljöcentralen övergår allt mer till elektronisk publicering. Ett bra exempel härpå var den miljörapport som staden publicerade i fjol. Vi hoppas att detta ska leda till betydande kostnadsinbesparingar och

samtidigt till att de som är intresserade av vår verksamhet ska få information om miljöcentralen och dess målsättningar bättre än förut via webbplatsen.

Pekka Kansanen
miljöchef

www.hel.fi/ymk/svenska/mcframe.html

*The Director General of
the Environment Centre
Pekka Kansanen*

One of the most notable accomplishments of the past year was the approval of the Sustainable Development Action Programme by the City Council in June. This decision includes the strategic outlines for advancing ecological, economic, social and cultural sustainability in city development. The decision was reached after a long and in parts, difficult process.

So far Helsinki is, as far as is known, the only European capital with a council approved "Local Agenda 21" action plan. Helsinki has good cause to be proud of its achievement. The Action Plan was acknowledged among others in the late summer when Mayor **Eva-Riitta Siitonen**, as a member of the Finnish delegation took part in the Sustainable Development Summit and the Conference of Cities and Towns held in junction with it in Johannesburg, South Africa.

When critically evaluating the accomplishments of the local agenda project it can be agreed that the best results have in fact emerged during the learning process. The concepts have become clearer and more concrete for different City departments, for some more than others. There are good examples in the municipalities of how they have succeeded in including the sustainable development ideology into their own office strategy.

From the viewpoint of an ordinary Helsinki City resident sustainable development has become most tangible in their own local neighbourhood projects, which the City has been able to support by means of special funds for several years. The strategy approved by the council does not accomplish anything in itself. Success is completely dependent on how well the different municipalities take the strategy into account when planning and carrying out their work for the next few years. In this respect the Environment Centre has to set an example for its own part with the execution of the Environment Programme, among other things. The follow-up with the help of indicators is also crucial.

Early in the year, Helsinki was evaluated as the cleanest capital in the EU on the bases of the quality of city air, condition of water and the functionality of waste management in a study by Mercer-consultants. Helsinki was compared against 200 major cities around the world. The result, however, does not warrant passiveness and a false sense of complacency in managing environmental affairs.

In order to keep this competitive edge we must continue our efforts to improve the quality of air. The developments in the condition of the Gulf of Finland is a major threat to us. Therefore we must continue our co-operation to improve the level of water conservation in Russia. We must do all that we can to improve the safety of the ever-increasing oil-transports on the Gulf of Finland. The main ecological threat to sustainable development, global climate change, requires that the City also take action in order to meet the goals of the national climate strategy. The question isn't only of energy production. The dispersal of the community structure in the entire Helsinki area and the increasing reliance on cars is undermining the efforts to reduce the ecological footprint.

During the past year the worsening economical prospects of Helsinki induced by government cutbacks already clearly affected practical operations. In autumn the Environment Centre launched a re-evaluation process of its strategy based on a balanced measurement model. In regards to business premises a temporary solution was found by leasing a private bank property in the neighbourhood.

In regards to funds the year in question went favourably. There was a 22,7 percent save in office operation expenditure (aprox. 10,5 million euros). The year's income was 1,7 million euros, which is 11,8 percent more than expected. Office productivity went down 8,3 percent compared with the previous year.

During the year special attention was paid to improving the working atmosphere. Each unit revised their work welfare goals based on the results of the working atmosphere-inquiry conducted in 2001, and began mending the found defects.

The set operational and financial objectives were met adequately by office personnel. All operational objectives were reached. However, the clientele's worsening financial prerequisites for operation affected the office so that after the decline in orders and commissions the productivity objective was not reached. Because of this the year's premiums were smaller than before.

Much like in previous years, our international co-operation was focused on the adjacent area with Tallinn, St. Petersburg and Riga and the Eurocities-network co-operation. The most notable of EU funded projects was the exhibition of the sea-nature of the Gulf of Finland for ferry passengers between Helsinki and Tallinn that was launched in the summer.

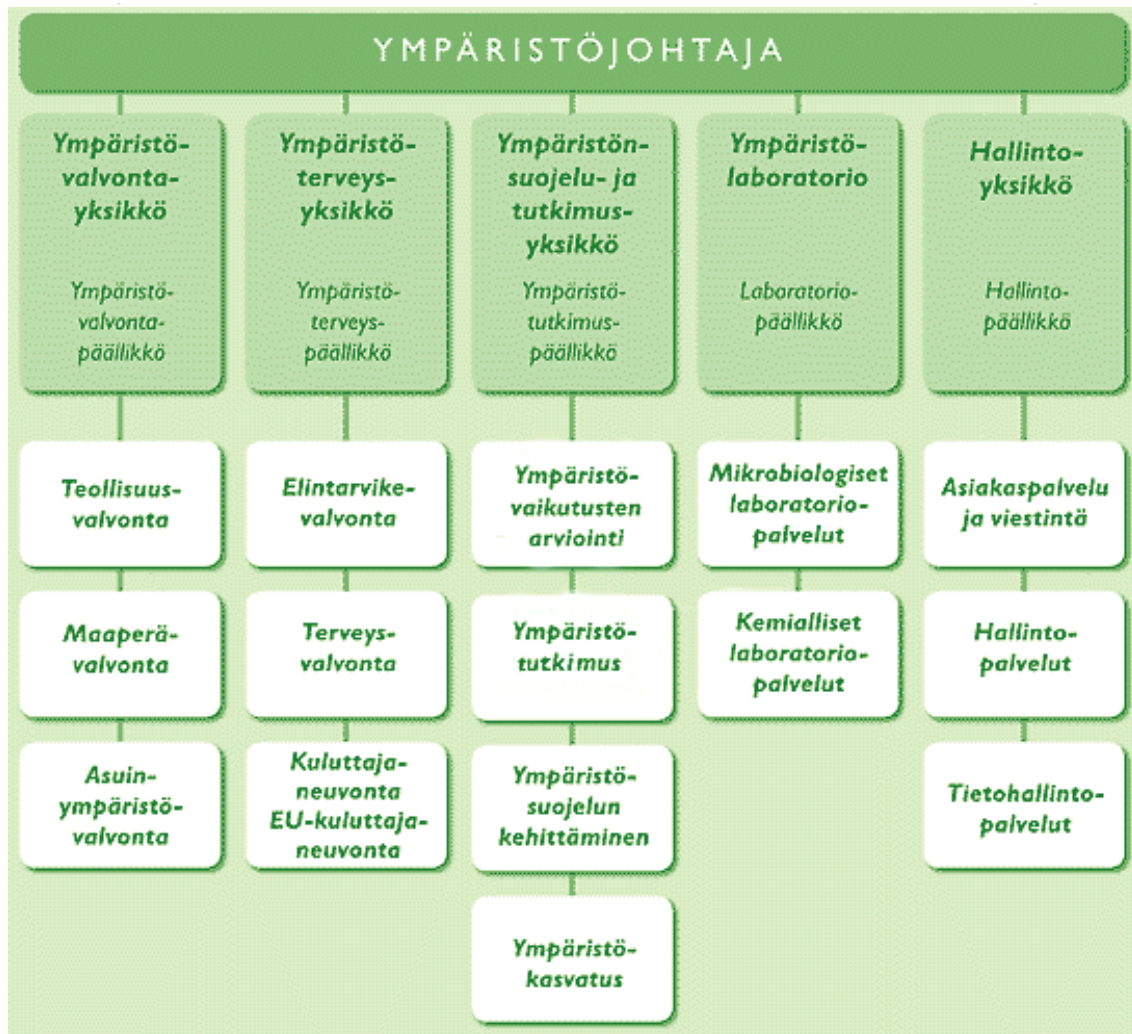
The Environment Centre is moving more and more towards electronic publishing. The City's Environmental Report published last year was a good example of this. This way we hope to achieve not only considerable savings in cost but to also make information more accessible through our web-site to people interested in the

Environment Centre and its objectives.

Pekka Kansanen

Director General of the Environment Centre

www.hel.fi/ymk/english/ecframe.html

Ympäristökeskuksen organisaatio

Toiminta-ajatus

Edistämme helsinkiläisten elinympäristön terveellisyyttä, viihtyisyyttä ja virikkeellisuutta. Tuotamme ja välitämme tietoa kestävästä kehityksestä turvaamiseksi. Huolehdimme kunnalle kuuluvista ympäristön- ja terveydensuojelun sekä elintarvikevalvonnan, eläinlääkintähuollon ja kuluttajaneuvonnan viranomaistehtävistä. Tuemme kaupungin hallintokuntia ympäristöasioiden suunnittelussa ja kehittämisessä. Vaikutamme viestinnällä ja valistuksella asenteiden muuttamiseen ympäristöasiat huomioon ottaviksi.

Visio 2010

Monipuolisena ja korkeatasoisena ympäristötietoa tuottavana valvonta- ja asiantuntijavirastona autamme ehkäisemaan ympäristöongelmat sekä asuntojen ja elintarvikkeiden terveyshaitat. Toimimme vuorovaikutuksessa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa kestävästä kehityksestä periaatteen huomioon ottamiseksi ympäristöön vaikuttavissa päätöksissä. Osallistumme Helsingin kehittämiseen elinvoimaisena pääkaupunkina. Ympäristökeskus on kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettu yhteistyökumppani.

Arvot

Ympäristökeskuksessa toimimme näiden arvojen pohjalta:

1. Terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö

2. Asiakkaiden ja toistemme arvostaminen

3. Asiantuntemus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus

4. Motivoitunut henkilöstö

Avaintulokset vuonna 2002

1. Terveellinen, viihtyisä kaupunkiympäristö ja kestävä kehitys pohjaksi kaikkeen ympäristöön vaikuttavaan suunnitteluun ja päätöksentekoon

2. Hyvälaatuiset ja terveelliset elintarvikkeet, riittävän kuluttajansuoja sekä hyvinvoivat kotieläimet

3. Riittävä tieto ympäristön tilasta ja elintarvikkeiden laadusta sekä tietojärjestelmien kehittäminen

4. Kuntalaisten ja kaupungin henkilökunnan ympäristötietoisuuden lisääminen

5. Laadukkaat asiakaspalvelu- ja viranomaistoiminnot

6. Osaava henkilöstö ja hyvä yhteistoiminta

EDELLINEN SIVU

SEURAAVA SIVU

1.

Omavalvontasuunnitelmat tarkastettu 95 %:ssa tuotantolaitoksista, 90 %:ssa suurtalouksista ja 85 %:ssa elintarvikemyymälöistä.

Toteutuma: 95 %, 91 %, 85 %

2.

Asuntojen ja vastaavien oleskelutilojen (koulut, päiväkodit, vanhainkodit) terveyshaittoja koskevista toimenpidepyynnöistä 90 % otetaan käsittelyyn viimeistään kahden kuukauden kuluessa vireille tulosta. Tavoite koskee vuoden 2002 alusta lukien ensimmäistä kertaa käsittelyyn otettavia toimenpidepyyntöjä.

Toteutuma: 97,5 %

3.

Kemiallisia mikrobiologisia analyysejä yhteensä 143 000 kpl, joiden laskettu arvo on noin 1 682 000.

Toteutuma: 143 214 kpl, 1 813 497 euroa

4.

Laaditaan 30.9.2002 mennessä koko kaupunkia koskeva ympäristöraportti vuodelta 2001.

Toteutuma: Ympäristöraportti käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 19.6.2002

Kaikki kertomusvuoden sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet vuonna 2002

EDELLINEN SIVU

SEURAAVA SIVU

1. Sähkökulutuksen vähentäminen

Vuosien 2002 - 2005 tavoite:

- Helsinginkadulla pienempi kuin 3,00 kWh/analyysi

Toteutuma: 2,27 kWh/analyysi

- Viipurinkadulla alle 2,55 MWh

Toteutuma: 2,10 MWh

2. Ympäristökeskuksen moottoriajoneuvojen polttoaineen keskimääräisen kulutuksen (polttoaineenkulutus/ajosuorite) pienentäminen

Tavoite 2002:

- Korkeintaan 9,45 l/100 km

Toteutuma: 9,13 l/100 km

Uusien autojen hankinta, tavoite 2002:

- Ympäristökeskus hankkii ensisijaisesti vain pieniä tai polttoainetta vähän kuluttavia autoja. Autot varustetaan kitkarenkailla. Kaikille viraston autojen käyttäjille järjestetään tiedotus- ja koulutustilaisuus oikeasta kaupunkiajosta.

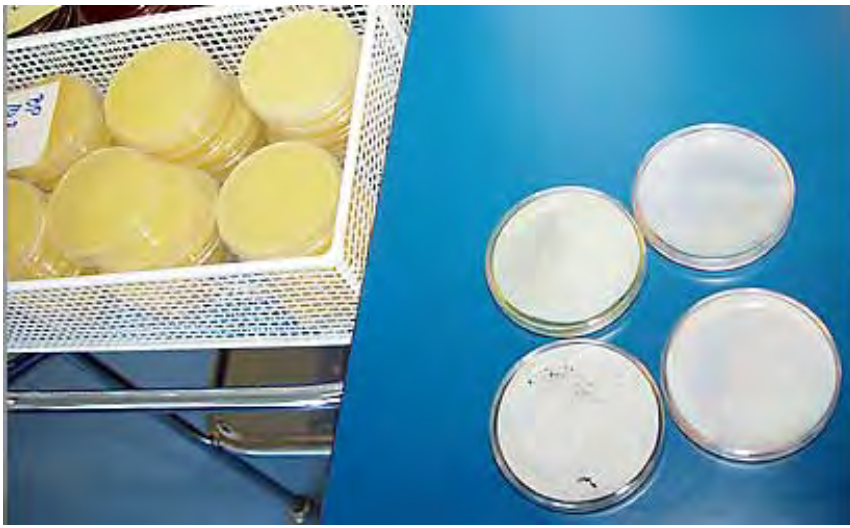
Toteutuma: Ympäristöterveysyksikköön ja ympäristövalvontayksikköön on hankittu uudet, pienikulutuksiset autot.

3. Liuottimien kokonaismäärän ja haitallisten liuottimien käytön vähentäminen

2002 tavoite:

- Korkeintaan 7,7 ml/kem. analyysi

Toteutuma: 6,8 ml/kem. analyysi

4. Paperinkulutuksen vähentäminen

2002 tavoite:

- Paperinkulutus korkeintaan 30 kg/vakinainen henkilö

Toteutuma: 30,7 kg/hlö

Keräyskelpoisen jätepaperin ja pahvin kerääminen talteen

2002 tavoite:

- Siivoojien antamien arvosanojen keskiarvo vähintään hyvä (8) (Osoittautui huonoksi mittariksi.)
- Valkoinen paperi 2 889 kg (Hginkatu)/181 (Viip.katu) = 16,0 kg/henkilö
- Muu 1 618 kg/181 = 17,8 kg/henkilö

Toteutuma: Siivoojien antama keskiarvo 9,5

5. Hankinnat

2002 tavoite:

- Vähintään puolet ympäristölomakkeeseen kirjatuista hankinnoista on ympäristökriteerit täyttäviä (ympäristömerkittyjä tai vastaavia, palveluilla yms. ympäristöjärjestelmä tai vastaava).

Toteutuma: Vuosi 2002 oli ensimmäinen tarkasteluvuosi, jolloin seurattiin pilottiluonteisesti ympäristövalvontayksikön hankintoja. Yksikkö hankki 12 ympäristömerkittyä tuotetta/palvelua, joista 11 täytti kriteerit (92 %).

Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat muiden paitsi paperinkulutuksen vähentämisen osalta.

Tärkeimmät saavutukset vuonna 2002 avaintuloksittain

EDELLINEN SIVU

SEURAAVA SIVU

Terveellinen, viihtyisä kaupunkiympäristö ja kestävä kehitys pohjaksi kaikkeen ympäristöön vaikuttavaan suunnitteluun ja päätöksentekoon

Kaupungin ympäristöraportoinnin kehittämistä jatkettiin ympäristökeskuksen koordinoimana. Toinen koko kaupungin ympäristöraportti julkaistiin ja saatettiin kaupunginvaltuuston tietoon kesäkuussa 2002. Raportti julkaistiin pääosin Internetissä ja siitä painettiin vain tiivistelmä. Tämä lisäsi osaltaan kaupungin ympäristöraportoinnin yhtenäisyyttä, kun kaupungin liikelaitosten ja virastojen omat ympäristöraportit linkitettiin yhteiseen raporttiin.

Helsingin kestävä kehityksen toimintaohjelma valmistui kertomusvuoden aikana. Ohjelmaluonnosta tarkistettiin ja täydennettiin lokakuussa 2001 päättyneen kaupungin lauta- ja johtokuntien lausuntokierroksen jälkeen. Helmi-huhtikuussa 2002 toteutettiin ohjelmaluonnoksen toinen, laajempi lausuntokierros. Silloin pyydettiin kansalaisjärjestöjen, asukasyhteisöjen ja muiden kaupunginhallinnon ulkopuolisten yhteistyötahojen sekä seutuhallinnon ja naapurikuntien lausunnot. Kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti Helsingin kestävä kehityksen toimintaohjelman 12.6.2002. Valtuuston päätöksen jälkeen käynnistyi ohjelman toteuttamisvaihe, jonka tärkeä osa on uuden ympäristöohjelman valmistelu.

Ympäristökeskus ja ympäristölautakunta antoivat yhteensä 38 lausuntoa asemakaavaehdotuksista ja ympäristölautakunta lausunnon sekä Helsingin yleiskaava 2002:n luonnoksesta että Uudenmaan maankuntakaavan luonnoksesta.

Ympäristökeskus osallistui maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin viranomaisneuvotteluihin ja Helsingin kaavoja koskeviin Uudenmaan ympäristökeskuksen ja Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluviraston kuukausikokouksiin. Ympäristökeskus antoi kommentit 52 asemakaavan valmisteluun liittyvistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmista.

Ympäristökeskus antoi lausunnon Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäluonnoksesta PLJ 2002, Helsinki-Vantaan lentokentän 3. kiitotien meluntorjuntasuunnitelmasta, Pääkaupunkiseudun rautatieliikenteen meluntorjuntaohjelmasta, Keskustatunnelin ja keskustan katuverkon jatkosuunnittelusta sekä Itäväylän kehittämisselvityksestä.

Ympäristökeskus antoi lausunnon Viikinmäen ampumarata-alueen lyijypitoisten maiden loppusijoitusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Kehä II välillä Turuntie-Hämeenlinnanväylä - ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Suomenojan maakaasuvoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja selostuksesta sekä Vantaan Energia Oy:n kaasutuslaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Ympäristökeskus antoi lausunnon tuulivoiman sijaintipaikkaselvityksestä, YTV:n ongelmajättestrategiasta,

valtuustokyselyihin liittyen katupölystä (2 kpl) ja valtuustoaloitteisiin (2 kpl) liittyen kitkarenkaista ja ilmanlaatu-äyrytyistä.

Ympäristökeskus osallistui Länsimetron tarve- ja toteuttamiskelpoisuus selvityksen ja pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäluonnoksen PLJ 2002:n ympäristöselvitysten ohjaukseen ja muun muassa Jätkäsaaren, Pasilan konepaja-alueen ja Viikinmäen kaavoitusryhmiin.

Ympäristökeskus oli mukana johtajiston asettamissa Vuose-työryhmässä (Vuosaaren sataman seurantar ryhmä) ja Laajasalon öljysataman suunnitteluryhmässä. Ympäristökeskus osallistui myös Vuosaaren satamahankkeen jatkosuunnitteluun ja ympäristöselvitysten ja luontovaikutusten seurannan ohjaukseen.

Katupöly on jokakeväinen haitta.

Ympäristökeskus osallistui asunto-ohjelman 2004 - 2008 valmisteluun sekä Helsingin katuverkon meluntorjuntaselvityksen tekoon. Ympäristökeskus laati yhteistyössä rakennusviraston ja YTV:n kanssa toimintasuunnitelman katupölyhaittojen ehkäisemiseksi.

Ympäristölautakunta käsittelee 21 **ympäristölupaa** ja antoi lisäksi yhdeksän ympäristölupaa koskevaa lausuntoa Länsi-Suomen ympäristölupavirastolle ja Uudenmaan ympäristökeskukselle sekä kolme lausuntoa hallinto-oikeuksille. Ympäristöluvat koskivat pääasiassa polttoaineen jakeluasemia. Tärkeimmät ympäristöluvat koskivat Vuosaaren sataman toimintaa ja ampumaradan sijoittamista Kivikkoon.

Vuonna 2000 voimaantulleen ympäristönsuojelulainsäädännön paikallisessa toimeenpanossa keskityttiin toimivien laitosten lupavelvollisuuden tarkastamiseen. Lupavelvollisuusratkaisut tehtiin 72 polttoaineen jakeluasemasta, 43 pesulasta ja neljästä muusta laitoksesta.

Kunnallisia **ympäristönsuojelumääräyksiä** valmistellut eri hallintokuntien edustajista koottu työryhmä sai työnsä päätökseen määräaikaan mennessä. Ehdotus ympäristönsuojelumääräyksiksi luovutettiin kaupunginjohtajalle marraskuun 2002 lopussa.

Pilaantuneiden maiden tutkimuksia, kunnostamista ja käsittelyä valvottiin ja ohjattiin sekä huolehdittiin, että saastuneen maan varasto-, käsittely- ja loppusijoitusalueet sekä maaperän tutkimukset ja kunnostukset hoidettiin asianmukaisesti. Lisäksi osallistuttiin asiantuntijana aluerakennusprojekteihin ja muihin suunnitteluryhmiin. Tutkimus- ja kunnostuskohteisiin sekä käsittelyalueille tehtiin 610 tarkastuskäyntiä, mikä ylitti asetetun tavoitteen.

Hyvälaatuiset ja terveelliset elintarvikkeet, riittävä

Kuluttajansuoja sekä hyvinvoivat kotieläimet

Elintarvikevalvonnan painoalueisiin on kuulunut elintarvikehuoneistojen omavalvonnan kattavuuden lisääminen ja uutena haasteena **omavalvonnan toimivuuden seuranta ja kehittäminen**. Vuoden 2002 lopussa omavalvontasuunnitelma oli käytössä 95 prosentissa tuotantolaitoksista, 91 prosentissa suurtalouksista ja 85 prosentissa elintarvikemyymälöistä. Tuotantolaitosten vaihtuvuudesta ja osin iäkkyudesta johtuu, että mainittua prosenttia ei voitane ylittää. Tuotantolaitoksien omavalvonnan toimivuutta seurataan järjestelmällisesti ja ravitsemisliikkeiden keittiöiden omavalvonnan toimivuutta valvotaan projektinomaisesti. Kylmäketjun säilyvyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota elintarvikkeiden tuotannon, kuljetuksen ja kaupan osalta.

Yhteisömaista tuotiin eläinperäisiä elintarvikkeita Helsingin ensisaapumispaikkojen kautta 13 032 erää, yhteensä 14,6 miljoonaa kiloa eli aiempaa enemmän.

Eläinlääkintähuollon osalta on aloitettu varautuminen Helsingin Yliopistollisen eläinsairaalan muuttoon vuonna 2005 Viikkiin. Eläinlääkäripalveluja annettiin 11 552 helsinkiläiselle pieneläinpotilaalle ja 295 suurelänpotilaalle. Helsinkiläisiä löytöeläimiä otettiin huostaan 908. Löytöeläinten hoidon järjestämistä Viikissä koskeva alustava suunnitelma valmistui.

Kansallisen ja EU-kuluttajaneuvonnan palvelujen kysyntä oli edelleen suurta ja yhteydenottoja oli kaikkiaan 7 109, josta EU-kuluttajaneuvonnan osuus 1 034. Vain 4,3 prosenttia valitusasioista eteni Kuluttajavalituslautakuntaan. EU:n komission tilintarkastajat tekivät kuluvana vuonna tarkastuksen sekä kuluttajaneuvontaan että elintarvikevalvonnan näytteenottoon.

Riittävä tieto ympäristön tilasta ja elintarvikkeiden laadusta sekä tietojärjestelmien kehittäminen

Vesistötutkimuksessa hoidettiin vuonna 2002 yhteensä 19 tutkimuskokonaisuutta, joista pääosa oli velvoiteluonteisia. Merkittävin oli Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailu Helsingin merialueella. Tarkkailun tarkoituksena on seurata jätevesien mereen johtamisen merialueella aiheuttamia muutoksia.

Ympäristön tilan selvittämiseksi tutkittiin eräiden entisten kauppapuutarha-alueiden maaperästä torjunta-ainejäämiä ja muita puutarhatoiminnan mahdollisia ympäristövaikutuksia. Öljysäiliöistä aiheutuvien riskien selvittämiseksi aloitettiin säiliöiden sijaintikartoitus.

Myrkyllisten sinilevien esiintymistä Helsingin uimarannoilla ja saaristossa seurattiin kesän 2001 tapaan. Tutkimustulokset julkaistaan keväällä 2003.

Helsingin luontotietojärjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2002. Järjestelmä toimii kaupungin intranetissä, ja sen avulla välitetään luontotietoja eri virastojen tarpeisiin. Järjestelmässä on tietoa muun muassa luonnonsuojelualueista, luonnonsuojelulain mukaisista suojelluista luontotyypeistä, arvokkaista kasvi- ja lintualueista sekä lajihavainnoista.

Ympäristökeskus teetti **linnuston seurantaselvityksen** Vanhankaupunginlahden Natura-lintuvesialueella. Linnustoa seurattiin myös saariston luodoilla ja mantereella metsissä ja kulttuurialueilla. Seuranta-aineistoista laaditaan kestävä kehityksen indikaattoreita.

Ympäristökeskus julkaisi **selvityksen puiden jäkälistä** Helsingin kantakaupungin ilmanlaadun kuvaajina. Osana ilmansaasteiden luontovaikutusten seurantaan tutkittiin kesällä 2000 kantakaupungin puistoissa ja kadunvarsilla 1 700 lehtipuun rungoilla kasvavien jäkälien runsautta ja kuntoa. Tutkimuksen teki FL **Väinö Hosiaisluomo** ja sen kustansivat ympäristökeskus ja rakennusvirasto.

Kuntalaisten ja viranhaltijoiden ympäristötietoisuuden lisääminen

Ympäristökeskuksessa oli esillä näyttely **Jäkälat ilmanlaadun mittarina**. Näyttely kertoi kantakaupungissa kasvavien puiden jäkälien muutoksista viime vuosikymmeninä. Kantakaupungin runkojäkälistö on elpynyt selvästi. Puhtaimmille kantakaupungin reuna-alueille on ilmestynyt saasteille herkkiä jäkälälajeja, jotka katosivat runsas puolivuosisataa sitten savupäästöjen takia.

Ympäristökeskus osallistui hankkeeseen, jossa tuotettiin pääkaupunkiseudun peruskoulujen 7. - 9. luokille ympäristö- ja liikennekasvatuskansio **Ope hei, ota tää!**

Ympäristökeskus oli mukana **Kansainvälisessä autottoman päivän** -kampanjassa osallistumalla Esplanadin yleisötapautumaan, jakamalla yleisölle vinkkejä ja tietoa liikkumisen ympäristövaikutuksista sekä selvittämällä kampanjan vaikutuksia meluun ja ilmanlaatuun yhteistyössä YTV:n kanssa.

Ympäristökeskus osallistui **Valtakunnallisen pyöräilyviikon** Helsingin päätapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen sekä **energiansäästöviikon** tapahtumaan.

Ympäristökeskus julkaisi **meluesitteen**, jonka tarkoituksena on selventää meluntorjunnan työnjakoa Helsingissä. Lisäksi ympäristökeskuksen asiantuntijat osallistuivat **Helsingin liikennetilasto 2002:n** laatimiseen.

Harakan luontokeskuksen uusi esite valmistui keväällä 2002. Luontotalon järjestämille luontoretuille, satuseikkailuihin ja luontokouluun oli ylen määrin tulijoita.

Vesistön laadusta tiedotettiin säännöllisesti yleisölle. Kesäaikana julkaistiin ympäristökeskuksen Internet-sivuilla viikoittain tiedote, jossa käsiteltiin levätilanteen lisäksi veden lämpötilaa, suolaisuutta ja ravinnetilannetta. Lisäksi ympäristökeskuksessa oli heinäkuussa esillä uimarantanäyttely.

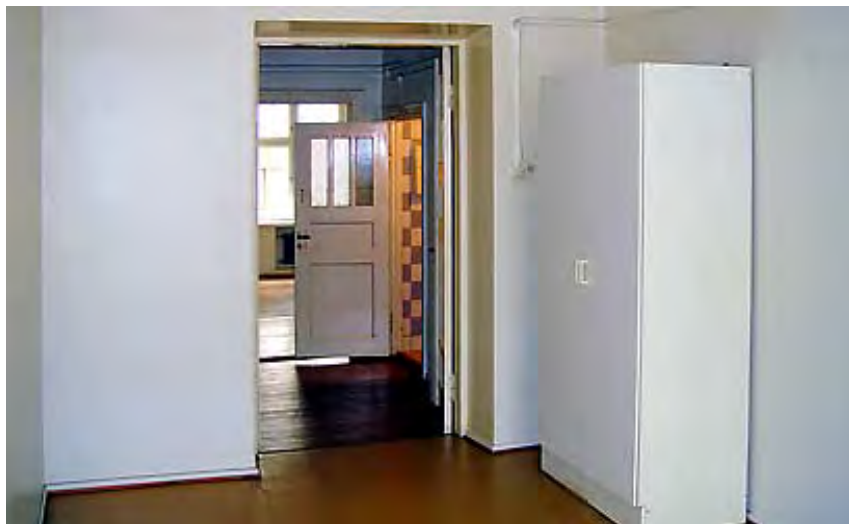
Helsingin **nimikkolajeja** oravaa ja vaahteraa tehtiin tunnetuiksi kaupungin positiivisen luontosuhteen symboleina yhteistyössä kaupunginkanslian tiedotustoimiston kanssa.

Töyrynummella sekä Marttila-Reimarilan alueella Pitäjänmäellä järjestettiin huhti- ja toukokuussa ympäristökeskuksen toteuttamat **Stadin kompostikampanjat**, joiden tavoitteena oli lisätä kiinteistökohtaisesti kompostoitavien pientalojen määrää.

Laadukkaat asiakaspalvelu- ja viranomaistoiminnot

Asiakaspalvelutoiminnoista Helsinginkatu 24:n katutasoon on keskitetty neuvonta, kirjaamo, kuluttajaneuvonta, EU-kuluttajaneuvonta ja eläinsuojelueläinlääkäri. Asiakaspalvelutilojen yhteydessä olivat myös ympäristökeskuksen kokous- ja koulutustilat, esite- ja julkaisujakelu, aulan näyttelytila sekä diakuva-arkisto. Katutason sähköinen näyttötaulu kertoi ilmanlaadusta ja melutasosta sekä tiedotti muista ajankohtaisista asioista.

Ympäristökeskuksella oli lisäksi virka-aikaisina päivystyspalveluina päivystävä terveystarkastaja (ympäristöterveysyksikkö) ja neuvova ympäristötarkastaja (ympäristövalvontayksikkö).

Asuntojen ja vastaavien sisätilojen terveyshaittojen selvittämiseksi tehtiin 1 800 tarkastusta, mikä on 86 prosenttia tavoitteesta. Toimenpidepyynnöistä 98 prosenttia voitiin ottaa käsittelyyn viimeistään kahden kuukauden kuluttua vireilletulosta (tavoite 90 prosenttia).

Päivähoitotiloja, kouluja ja vanhainkoteja koskevia ilmoituksia käsiteltiin 73 kpl, joista 96 prosenttia ratkaistiin neljän kuukauden kuluessa (tavoite 90 prosenttia).

Osaava henkilöstö ja hyvä yhteistoiminta

Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painotettiin viraston toimialaan liittyvän ydinosaamisen vahvistamista ja sen turvaamista pitkän aikavälin suunnittelulla. Virastossa käynnistettiin osaamisen suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kehittäminen yhteistyössä kaupungin koulutus- ja kehittämiskeskuksen kanssa. Atk-osaamisen kehittämisessä painopisteenä oli Internetin ja viraston sisäisen tietoverkon intranetin käytön edellyttämien taitojen kasvattaminen.

Viraston johdon ja henkilöstön yhteistoiminnassa noudatettiin vakiintuneita menettelytapoja. Henkilöstön kannalta kaikki keskeisimmät viraston toimintaan liittyvät asiat käsiteltiin henkilöstötoimikunnassa ja yksiköiden sisäisissä kokouksissa.

Tallinnan satama.

Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma huomioitiin Johannesburgissa Etelä-Afrikassa elo-syyskuussa järjestetyssä YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa. Ylipormestari Eva-Riitta Siitonen osallistui kokoukseen Helsingin kaupungin ja Eurocities-järjestön edustajana. Lokakuussa koottiin ympäristökeskukseen pienimuotoinen näyttely **Johannesburg-Helsinki - kestävän kehityksen globaali ja paikallinen näkökulma**.

Eurocities ympäristökomitean toimintaan osallistuttiin aktiivisesti. Ympäristökeskuksen edustajat toimivat EU:n 6. ympäristöohjelmaan liittyen kaupunkiympäristön teemastrategian valmistelutyöryhmän ja maaperäasioiden työryhmän vetäjinä. EU:n uuden hallintotavan kehittämiseksi osallistuttiin Eurocities- verkoston Sustainability Pacts -hankkeeseen, jossa kehitetään mallia ns.kolmikantasopimuksiksi EU:n, kansallisen ja paikallisen tason välille.

Kansainvälisessä **Alg@line**-projektissa ympäristökeskus on yhdessä Viron merentutkimuslaitoksen kanssa huoltanut matkustajalaiva Finnjetin (Helsinki-Tallinna) automaattisen mittalaitteiston, analysoinut vesinäytteet, vastannut mittaustulosten laadunvarmistuksesta ja raportoinut tulokset.

Helsingin ja Espoon merialueiden tilan arvioinnissa on voitu hyödyntää myös Helsinki-Tukholma-väliä liikennöivän Silja Serenaden automaattisen mittalaitteiston tuloksia siltä osin, kun alus on käyttänyt ns. saaristoreittiä. Matkustajalaivojen laitteistojen mittaamat tulokset ovat täydentäneet Helsingin ja Espoon merialueiden perinteistä tutkimusta, muun muassa levien horisontaalista ja ajallista vaihtelua sekä kumpuamisilmiötä.

Ympäristökeskus oli mukana kehittämässä **Helsinki-Espoo-Tallinna-merialueen mallia** (HESPO). Mallin sovellusohjelma valmistui vuonna 2001. Työ jatkuu sisälahtien sisäisen ravinnekuormituksen määrän selvittämällä ja mallintamisella HESPO:n tarpeisiin.

Laivamatkustajien kiinnostusta Suomenlahden ympäristönsuojelukysymyksiä kohtaan pyritään lisäämään ja samalla auttaa näkemään omien valintojen vaikutukset herkkään saaristoekosysteemiin. Helsingin ja Tallinnan ympäristövalistuksen yhteistyöhanke käynnistyi 2.9.2002 ja jatkuu 31.5.2005 saakka. Hanke kuuluu EU-rahoitteiseen **Interreg III A Etelä-Suomen rannikkoseutu** -ohjelmaan.

Ympäristökeskus jatkoi **kestävän kehityksen yhteistyöhanketta Riian** kaupungin kanssa järjestämällä mm. kaksi asiantuntijaseminaaria. Toukokuussa 2002 järjestettiin Helsingissä 2-päiväinen asiantuntijaseminaari kestävän kehityksen indikaattoreista.

Tilaisuuteen osallistui 15 edustajaa Riian kaupungista sekä yhteensä parikymmentä Helsingin kaupungilta ja Suomen ympäristökeskuksesta. Lokakuussa järjestettiin Riassa Helsingin ja Riian 2-vuotisen yhteistyöhankkeen päätösseminaari. Neighbourhood Sustainability Planning and Monitoring in Mezaparks -hanke toteutettiin EU:n Phare Access -ohjelman rahoituksella. Hankkeen loppuraportti julkaisiin joulukuussa latvian- ja englanninkielisenä.

Yhteistyö Pietarin ja Tallinnan kaupunkien kanssa jatkui. Pietarin kanssa jatkettiin pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusprojektia käynnistämällä öljy-yhdisteillä likaantuneen maan kunnostuskoe Pietarissa. Kesällä 2002 alkaneesta kokeesta vuoden loppuun mennessä saadut tulokset olivat hyviä. **Tallinnan jätehuollon kehittämisprojektissa** toteutettiin muun muassa asukkaiden mielipidetutkimus, julkaistiin opas- ja valistusmateriaalia sekä järjestettiin koulutusta.

Ympäristötutkimuspäällikkö
Jouko Kinnunen

Ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksikkö vastaa vesistö- ja ympäristötutkimuksesta sekä ympäristötilan seurannasta. Yksikkö huolehtii myös ympäristövaikutusten arviointiin, luonnonsuojeluun, luonnonvarojen käyttöön, luonnon virkistyskäyttöön, maankäytön suunnitteluun ja muuhun yhdyskuntasuunnitteluun sekä ympäristövalistukseen ja -kasvatukseen liittyvistä tehtävistä. Lisäksi yksikkö huolehtii ympäristönsuojelun kehittämisestä ja ympäristökasvatuksesta. Yksikköä johtaa ympäristötutkimuspäällikkö.

Vesistötutkimus

Ympäristökeskus kerää tietoja kaupungin vesiympäristön tilasta ja sen muuttumisesta muun muassa kaupunkisuunnittelun ja vesistörakentamisen tarpeisiin. Virasto osallistuu myös aktiivisesti erilaisiin yhteistyöhankkeisiin Helsingin ja Espoon edustan ja Suomenlahden tilan seurannassa. Julkisen valvonnan alaisena vesientutkimuslaitoksena ympäristökeskus on hoitanut tilausten tai sopimusten perusteella kaupungin eri hallintokunnille ja myös ulkopuolisille asetettuja vesistöjen velvoitetarkkailuja.

Vesistötutkimuksessa hoidettiin vuonna 2002 yhteensä 19 tutkimuskokonaisuutta, joista pääosa oli velvoiteluonteisia. Merkittävin oli Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailu Helsingin merialueella. Tarkoituksena on seurata jätevesien mereen johtamisen merialueella aiheuttamia muutoksia.

Vuonna 2002 vesistötutkimuslaboratoriossa analysoitiin 1 563 sameus-, 837 klorofylli-, 152 perustuotanto-, 97 mikrokystiini-, 60 kvantitatiivista kasviplankton-, 163 muuta kasviplankton-, 15 kylmäkuivaus-, 23 pohjaeläin- ja 17 eläinplanktonnäytettä.

Kansainvälisessä **Alg@line**-projektissa ympäristökeskus on yhdessä Viron merentutkimuslaitoksen kanssa huoltanut matkustajalaiva Finnjetin (Helsinki-Tallinna) automaattisen mittalaitteiston, analysoinut vesinäytteet, vastannut mittaustulosten laadunvarmistuksesta ja raportoinut tulokset.

Helsingin ja Espoon merialueiden tilan arvioinnissa on voitu hyödyntää myös Helsinki-Tukholma-väliä liikennöivän Silja Serenaden automaattisen mittalaitteiston tuloksia siltä osin, kun alus on käyttänyt ns. saaristoreittiä. Matkustajalaivojen laitteistojen mittaamat tulokset ovat täydentäneet Helsingin ja Espoon merialueiden perinteistä tutkimusta, muun muassa levien horisontaalista ja ajallista vaihtelua sekä kumpuamisilmiötä.

Ympäristökeskus oli mukana kehittämässä Helsinki-Espoo-Tallinna-merialueen mallia (**HESPO**). Mallin sovellusohjelma valmistui vuonna 2001. Työ jatkuu sisälahtien sisäisen ravinnekuormituksen määrän selvittämällä ja mallintamisella HESPO:n tarpeisiin.

Myrkyllisten sinilevien esiintymistä Helsingin uimarannoilla ja

saaristossa seurattiin kesän 2001 tapaan. Tutkimus toteutettiin yhdessä ympäristöterveysyksikön ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Tutkimustulokset julkaistaan keväällä 2003 ympäristökeskuksen julkaisusarjassa.

Töölönlahden kunnostussuunnitelmiin liittyen julkaistiin vaihtoehtoisten laimennusvesien ottokohtia koskeva raportti. Raportissa todetaan muun muassa, ettei Humalluodon tai Taivallahden alueen vesi aina ilman puhdistustoimia sovellu Töölönlahden laimennusvedeksi.

EU:n Life-projektit (luonnonsuojelu)

Lintuvesien hoidon verkostoitumishankkeeseen saatiin tukea Euroopan komission uudesta **Life Co operation** -tukimuodosta. Metsähallituksen koordinoiman hankkeen tavoitteena on arvioida kuusi käynnissä olevaa tai jo päättynyttä suomalaista kosteikkojen hoidon Life-projektia. Näistä yksi on Vanhankaupunginlahti - Helsingin lintuparatiisi -EU Life -projekti, joka päättyi vuonna 2000. Komission myönteinen päätös saapui syyskuussa, ja projekti käynnistyy tammikuun alussa 2003.

Vuonna 2002 valmisteltiin laajaa Uudenmaan ympäristökeskuksen koordinoimaa Suomenlahden muuttoreitillä sijaitsevien lintuvesien hoidon **EU Life Nature** -projektihakemusta. Hankkeen päätavoitteena on perustaa Suomenlahden pohjoisrannikon muuttoreitillä sijaitsevista Natura 2000 -verkoston kosteikoista ekologisesti toimiva suojelualueverkosto, jolla turvataan kosteikoille erikoistuneiden lintu- ja luontodirektiivin eliölajien suotuisa suojelun taso. Helsingistä kohdealueeksi ehdotettiin Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura-aluetta ja Mustavuoren lehto sekä Östersundomin lintuvedet Natura-aluetta, joka ulottuu myös Vantaan ja Sipoon puolelle. EU-projektin aikana on tarkoitus laatia alueille hoito- ja käyttösuunnitelmat, hoitaa ja kunnostaa elinympäristöjä ja kehittää luontomatkaileua ja muuta luonnon virkistyskäyttöä.

Ympäristökeskus oli mukana valmistelemassa myös rakennusviraston vetämää hanketta, joka tähtää Vuosaaren täyttömäen maisemointiin kestävä kehityksen periaattein. Tarkoituksena on siirtää täyttömäelle Vuosaaren tulevan sataman alueelta pintamaata ja sen mukana maaperäeliöstöä ja alueelle tyypillisiä kasveja. Hankkeelle haettiin EU:lta **Life Environment** -rahoitusta.

Luonnonsuojelu

Kallahdenharjun ja Kallahden rantaniityn luonnonsuojelualueille laadittiin uudet hoito- ja käyttösuunnitelmat. Edelliset suunnitelmat olivat yli kymmenen vuotta vanhoja, ja Kallahdenniemen - myös luonnonsuojelualueiden - käyttö ja kulutus on Vuosaaren asukasluvun kasvaessa voimakkaasti lisääntynyt. Uusissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa kiinnitettiin erityistä huomiota alueen yhä lisääntyvään virkistyskäyttöön.

Kallahdenniemen ympäristön vesikasvillisuus -tutkimus valmistui, ja Helsingistä löydettiin ensimmäistä kertaa meriajokas, heinämäinen vesikasvi, joka kasvaa vihreinä niittyinä syvällä hiekkapohjassa. Meriajokas vaatii puhdasta ja kirkasta merivettä. Kallahden rantaniityn edustalla oleva matalikko on tulevaisuudessa tarkoitus rauhoittaa luonnonsuojelulain nojalla. Matalikko on arvokas sekä vesikasvillisuutensa vuoksi että muuttolintujen levähdysalueena.

Ympäristökeskus tilasi Helsingin kasvistokartoituksen tekijältä, FL **Arto Kurtolta** asiantuntijaselvityksen Helsingissä kasvavista luonnonsuojelulain mukaisista erityisesti suojeltavista

Viikin
Vanhankaupunginlahden
luonnonsuojelualue.

Ympäristökeskus teetti linnuston seurantaselvityksen Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura-alueella. Selvityksen mukaan pesivien vesilintujen lajimäärä on kasvanut ja lahdelle on vakiintunut kolme uutta lajia: kyhmyjoutsen, telkkä ja isokoskelo. **Viikki** on myös sitruunavästäräkin ainoa säännöllinen pesimäpaikka Euroopan Unionin alueella. Laji on pesinyt Viikin suojelualueella jo neljän vuoden ajan. Pesintä onnistui myös vuonna 2002, ja kuusi helsinkiläistä sitruunavästäräkin poikasta lähti maailmalle. Viikille ja Helsingille uusina lajeina havaittiin valkosiipitiira ja ruokosirkkalintu. Linnustoa seurattiin myös saariston luodoilla ja mantereella metsissä ja kulttuurialueilla. Seuranta-aineistoista laaditaan kestävän kehityksen indikaattoreita.

Yhdessä Helsingin lintutieteellisen yhdistyksen, Tringa ry:n ja rakennusviraston kanssa aloitettiin Viheralueiden luontoystävällisten suunnittelu- ja hoito-ohjeiden laatiminen.

Natura-arvioinneista Sipoon Itäsalmen kauppakeskuksen rakentamisen ja Itäväylän kehittämisen vaikutuksista Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueeseen on valmisteltu lausunnot.

Kuluneen vuoden aikana olivat ajankohtaisia sekä Nuuksion järviylängön että Sipoonkorven hoidon ja käytön kehittämissasiat. Helsingin **Keskuspuistosta** laadittiin uusi esite virastojen yhteistyönä.

Ympäristökasvatus

Harakan luontokeskuksen tavoitteena on esitellä merellistä Helsinkiä, Suomenlahden saaristoa, vedenalaista elämää, meremme murtovesiluonnetta ja Itämereen liittyviä ympäristökysymyksiä. Luontokeskus tarjoaa ympäristökasvatuspalveluita päiväkodeille, kouluille ja muille oppilaitoksille. Harakka toimii myös ympäristökasvatuksen kehittämiskeskuksena tuottamalla materiaaleja ja projekteja yhteistyössä muun muassa tutkijoiden ja taiteilijoiden kanssa.

Vuonna 2002 luontokeskus oli avoinna 7.5. - 29.9. tiistaista perjantaihin klo 10 - 17 ja viikonloppuisin klo 11 - 17. Luontotalon palvelut tavoittivat hyvin asiakkaansa. Esimerkiksi luontokouluun, satuseikkailuihin ja retkille oli ylen määrin tulijoita. Kaikkiaan kävijämäärä oli 12 100, joista lapsia oli 5 500 ja aikuisia 6 600. Erilaista opastusta ja opetusta saaneita ryhmiä vieraili Harakassa 291, yhteensä 6 214 henkeä. Ilahduttavaa oli Sama meri kaikissa meissä -näyttelyyn ja saaren luontoon tutustuneiden kouluryhmien kasvu ja satuseikkailujen suuri suosio. Vapaiden palautteiden perusteella kävijät olivat erittäin tyytyväisiä luontokeskukseen.

Suomenlahden vedenalaista luontoa esittelevä **Sama meri kaikissa meissä** -näyttely levittäytyi jälleen vanhoihin rantavajoihin ja historiallisiin kasemattikellareihin. Opastettuja näyttelykierroksia järjestettiin 1.6. alkaen keskiviikkoisin, lauantaisin ja sunnuntaisin. Lisäksi 55 ryhmälle järjestettiin tilauksesta opastettu kierros Harakkaan.

Luontokouluun osallistui huhti-lokakuussa 60 peruskoululuokkaa, 45 luokkaa ala- ja 15 yläasteelta. Kukin luokka tutustui saaristoluontoon yhden päivän ajan. Kaikkiaan luontokouluun osallistui 1 297 oppilasta.

Satuseikkailuja järjestettiin 109. Näistä 70 järjestettiin päivähoidon ryhmille, 34 tilauksesta. Kaikkiaan satuseikkailuihin osallistui 2 160 lasta. Suuren suosion saivat viitenä sunnuntaina järjestetyt koko perheen satuseikkailut.

Yleisötilaisuuksia järjestettiin kaksi: Koko perheen meri- ja saaristotilaisuus Vesiliikennepäivänä 18.5. sekä Saaristokuvailta 24.8.

Keväällä 2002 valmistui Harakan luontokeskuksen uusi esite. Esitettä lähetettiin muun muassa kirjastoihin, kaupungin infopisteisiin, kouluihin ja päiväkoteihin.

Liikkuminen saarella sujuu hyvin merkittyjä polkuja pitkin. Paikoittaisen umpeenkasvun ehkäisemiseksi venäläisvallan aikaisilta valleilta raivattiin puita ja pensaita. Kulttuurikasvien säilyttäminen edellyttää lisäksi voimakkaasti lisääntyvien kasvien, kuten nokkosen ja vadelman nyhtämistä.

Kurssit

Ympäristökasvatus- ja luontokurssien aiheita olivat Keväänseurantakurssi päivähoidon henkilöstölle, kaikille avoin Lintukurssi, nuoriso-ohjaajille suunnattu Banaaneja vai mustikkaa? -kurssi, opettajille tarkoitettu Suomenlahti-kurssi sekä päivähoitolle ja ala-asteelle suunnattu Talvinen luontokurssi. Lisäksi järjestettiin

opettajien ympäristöpäivä Viikin Infokeskuksessa. Tilaisuudessa esiteltiin ympäristökasvatukseen liittyviä uusia tutkimuksia ja hankkeita, kuten Vihreätä Lippua. Kaikista kursseista ja seminaareista kerättiin palautetta, joka oli pääsääntöisesti hyvää.

Koulujen ympäristökasvatusta tuettiin lähettämällä jokaiseen Helsingin peruskouluun ja lukioon **Muuttuva meremme** -CD-rom ja Suomenlahden eliöitä -juliste. Tuotteita lähetettiin myös pyynnöstä halukkaille.

Luontoretket

Opastettuja luontoretkiä lähiluontoon järjestettiin 48 ja 25 eri kohteeseen tammi-marraskuussa. Retkien suosio ja osallistujamäärä on kasvanut viime vuosina. Suosituimpia retkiä tällä kaudella olivat Harakan täysikuu ja lepakot, Vartiosaari ja Seurasaaren oravaretki, jotka kaikki houkuttelivat paikalle yli 100 retkeilijää. Luontoretkiä järjestettiin yhteistyössä Gardenia-Helsingin, rakennusviraston ja Lähiöprojektin kanssa.

Ympäristökasvatuksen yhteistyöprojektit

Kummikoulutoiminnassa Helsingin luonnonsuojelualueiden kummikoulujen luokat liikkuvat alueillaan luontoa tarkkaillen. Viikin kummikoululle järjestettiin keväällä 2002 opettajien koulutuspäivä. Tuomarinkylän talkoissa rakennettiin linnunpönttöjä kummialueille vietäväksi. Kreikkalaiset ympäristökasvattajat vierailivat syksyllä 2002 Vuosaaren yläasteella.

Kevätuuli on Luonto-Liiton, ympäristökeskuksen ja opetusviraston yhteinen kevätseurantaprojekti neljäsluokkaisille. Kertomusvuonna 16 kevätuulilähettilästä huolehti 95 luontotunnin ja retken järjestämisestä kouluissa. Projektiin ilmoittautui edellisvuosiin verrattuna yli kaksinkertainen määrä luokkia. Lähetit vierailivat 57 eri koulussa.

Ympäristökasvatuspalveluiden, kuten luontokoulun, kurssien ja retkien suunnittelussa ja toteuttamisessa tehtiin yhteistyötä Gardenia-Helsingin ja opetusviraston kanssa.

Päivähoidon ympäristökasvatusverkostoon kuuluu noin 100 pienten lasten ympäristökasvatuksen parissa työskentelevää henkilöä. Verkosto kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa. Lisäksi verkoston jäsenille lähetettiin tietoa tapahtumista ja ajankohtaisista asioista.

Kehittämishankkeet

Vuoden kehittämishankkeita oli muun muassa selvityksen tekeminen Helsingin peruskoulujen ja lukioiden opettajien tuen tarpeesta ympäristökasvatuksessa. Kyselyllä selvitettiin erityisesti täydennyskoulutuksen ja tukimateriaalien tarvetta. Tietoa tullaan hyödyntämään koulujen ympäristökasvatuksen kehittämisessä yhdessä opetusviraston kanssa.

Yhdessä Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen ja päiväkotia Ahdin kanssa suunniteltiin koko päiväkodille suunnattua ympäristökasvatuksellista koulutusta, jossa yhdistyvät luontokasvatus ja ympäristövastuullisuuteen kasvattaminen. Jatkossa vastaavaa koulutusta tullaan tarjoamaan myös muille päiväkodeille.

Saaristotietoutta laivamatkustajille -Interregihanke käynnistyi

Helsingin ja Tallinnan ympäristövalistuksen yhteistyöhanke, Saaristotietoutta laivamatkustajille käynnistyi 2.9.2002 ja jatkuu 31.5.2005 saakka. Hanke kuuluu EU-rahoitteiseen **Interreg III A Etelä-Suomen rannikkoseutu** -ohjelmaan.

Hankkeen toteuttaa joukko taitajia, jotka luovat Helsingin ja Tallinnan satamaterminaaleihin Suomenlahti-tunnelmaa ja tietokokonaisuuksia meremme luonnosta. Tarkoituksena on innostaa laivamatkustajat ympäristön havainnointiin matkan aikana ja kannustaa heitä lähtemään retkelle luontoon. Lisäksi pyritään lisäämään matkustajien kiinnostusta Suomenlahden ympäristönsuojelukysymyksiä kohtaan ja näkemään omien valintojensa vaikutukset herkkään saaristöekosysteemiin.

Hanke tuottaa ympäristökasvatusmateriaalia retkeläisten ja perheiden käyttöön sekä tapahtumia ja yleisötilaisuuksia.

Ympäristönsuojelun ja kestävän kehityksen edistäminen

Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelmaluonnoksen laaja lausuntokierros toteutettiin helmi-huhtikuussa. Yli 3 000 lausunto- ja kommenttipyyntöä lähetettiin kaikille kaupunginhallinnon ulkopuolisille yhteistyötahoille ja intressiryhmille. Näitä olivat muun muassa seutu- ja maakuntahallinnon organisaatiot, naapurikunnat, helsinkiläiset asukasryhmät ja kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämän organisaatiot, ammatilliset ja tieteelliset järjestöt, kulttuurin, harrastustoiminnan ja liikunnan organisaatiot sekä uskonnolliset yhteisöt ym. Lausuntokierroksen yhteydessä järjestettiin Finlandia-talolla maaliskuussa **neljäs kestävän kehityksen kansalaisfoorum**, jossa koottiin palautetta ohjelmaluonnoksesta ja Helsingin paikallisagendatyöstä.

Ohjelmaluonnos viimeisteltiin lausuntokierroksen jälkeen Paikallisagendatyön johtoryhmän johdolla ja vietiin kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsiteltäväksi toukokuussa. Valtuusto hyväksyi toimintaohjelman yksimielisesti 12.6.2002. Ohjelma on noin vuoteen 2010 ulottuva strategiatason periaateohjelma. Se sisältää selostusosan ja päätösosan, jossa on seitsemän päätavoitetta ja 21 temaattista ohjelmakohtaa. Varsinaista ohjelma-asiakirjaa täydentää ohjelman liite- ja tausta-aineisto, joka koostuu ns. ideapakista ja liiteraportista sekä kestävän kehityksen A-indikaattoriraportista.

Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma huomioitiin Johannesburgissa Etelä-Afrikassa elo-syyskuussa järjestetyssä YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa. Ylipormestari Eva-Riitta Siitonen osallistui kokoukseen Helsingin kaupungin ja **Eurocities**-järjestön edustajana. Lokakuussa koottiin ympäristökeskukseen pienimuotoinen näyttely **Johannesburg-Helsinki - kestävän kehityksen globaali ja paikallinen näkökulma**.

Vuoden 2002 aikana jatkettiin **asukasvetoisten kestävän kehityksen hankkeiden** tukemista. Ympäristökeskus myönsi 36 hankkeelle hankeavustuksina yhteensä 84 000 euroa. Loppuvuodesta käynnistettiin vuosina 1998 - 2002 myönnetyn hanketuen tulosten kokonaisarviointi. Asukasvetoisia kestävän kehityksen hankkeita on kaupungin avustusten turvin toteutettu yli 150 eri puolilla Helsinkiä.

Ympäristökeskus osallistui maaliskuussa **EkoTeho 2002** -messuille Kaapelitehtaalla. Kysymyksessä olivat ensimmäiset ekotehokkuutta käsittelevät messut Suomessa. Ympäristökeskus rajasi messuteemansa ekologiseen jalanjälkeen ja kasvihuonekaasupäästöihin. Messuosastolla sai tutustua muun muassa Helsingin kaupungin johdon ekologisiin jalanjälkiin ja kurkistaa miniatyyriekotoimistoon.

Ympäristöohjelmatyö

Kaupungin ympäristöohjelmatyötä jatkettiin tekemällä arvio aikaisemmista ympäristöohjelmista ja niiden tuloksellisuudesta sekä laatimalla ympäristöohjelman 1999 - 2002 seurannan loppuraportti.

Ohjelmien arvioinnissa tarkasteltiin Helsingin ympäristöohjelmia eri näkökulmista: niiden dokumenteista ilmenevää sisältöä, kaupungin eri toimijoiden käsityksiä ja kokemuksia ohjelmista sekä suhdetta muihin ympäristönsuojelullisiin työkaluihin. Selvityksen mukaan ympäristöohjelmat ovat muuttuneet vuosien aikana: niiden näkökulma ympäristöön on kaventunut, mutta täsmentynyt, ja ohjelman valmisteluun osallistuneiden lukumäärä on lisääntynyt. Myös ohjelmien tavoitteet ja toimenpiteet ovat määrällisesti vähentyneet. Arviossa esitetään myös muutamia kehittämisehdotuksia ympäristöohjelmatyöhön.

Viimeisen **ympäristöohjelman seurannan loppuraportissa** arvioitiin sekä kaupungin ympäristöpolitiikan toteutumista että ohjelman kuudella osa-alueella asetettujen toimenpiteiden toteutumista. Ympäristöpolitiikan tavoitteiden yleisluonteisuuden takia niiden toteutumista on vaikea arvioida, mutta ainakin vesipäästöjen ja ympäristöraportoinnin osalta on edistytty, kun taas esimerkiksi jätteen määrä on kasvanut, ja liikenteen aiheuttamat hiukkaspitoisuudet ovat edelleen ongelma.

Ympäristöohjelman eri osa-alueilla oli yhteensä 35 toimenpidettä, joista suurin osa eli 2/3 toteutui joko kokonaan tai osittain. Toteutumatta jääneet liittyivät liikenteen laajoihin kysymyksiin. Toteutumatta jäi myös joitakin toimenpiteitä, jotka eivät suoraan olleet kaupungin toimivallassa.

Ympäristöraportointi

Vuoden 2001 **ympäristöraportti** käsiteltiin valtuustossa 19.

kesäkuuta. Tässä toisessa koko kaupungin ympäristöraportissa kehitettiin sekä raportin rakennetta että sisältöä. Rakenteessa suurin uudistus oli se, että raportti julkaistiin pääasiassa Internetissä ja vain raportin tiivistelmä painettiin kolmella kielellä.

Edellisvuoden raportin sisältöön verrattuna kehitettiin muun muassa kaupungin ympäristöjohtamisen kuvausta ja jätemäärien arviointia sekä nostettiin esiin käytännöllisiä hyviä esimerkkejä jätehuollosta, energiansäästöstä ja hankintojen ympäristöasioista eri hallintokunnissa. Uusina teemoina käsiteltiin rakentamisen ympäristöasioita ja kaupungin toimintojen ympäristöriskejä.

Helsingin kaupungin ympäristöraportointi on ollut viime vuosina varsin tuloksellista, sillä kaupunki on menestynyt kansallisessa ympäristöraporttivertailussa useana vuonna peräkkäin. Vuoden 2002 vertailussa parhaana julkisyhteisönä palkittiin Turun kaupunki, mutta kilpailuraadin raportin mukaan myös Helsingin kokonaisraportointi vastaa erittäin hyvin yritysten parhainta ympäristöraportointia ja tarjoaa hyviä malleja Suomen muille kaupungeille.

Marraskuussa ympäristökeskus järjesti yhdessä Helsingin Energian kanssa kaupungin hallintokunnille **seminaarin kaupungin ympäristötavoitteista ja -raportoinnista**. Seminaarissa käsiteltiin muun muassa kesällä hyväksytyyn kestäväen kehityksen toimintaohjelman tavoitteiden integroimista hallintokuntien ympäristötavoitteisiin.

Vihreä Hotelli -tunnus luovutettiin hotellinjohtaja Henry Laineelle (neljäs vasemmalta) 10.3.2002 Hotelli Helkassa. Ympäristönsuojelupäällikkö Camilla v. Bonsdorff (seisomassa oik.) kertoi tunnuksen saannin perusteista.

Vihreän Hotellin neljäs tunnus myönnettiin vuonna 2002 helsinkiläiselle Hotelli Helkalle. Helsingin ja Vantaan hotellit ovat voineet vuodesta 1999 alkaen hakea Vihreä Hotelli -tunnusta, jolla ne voivat osoittaa ympäristötoimiensa luotettavuuden. Kolmeksi vuodeksi kerrallaan myönnettävän tunnuksen pohjana on kriteeristö, jossa kiinnitetään huomiota sekä lakisäätöihin ympäristönsuojeluvaatimukseen että vapaaehtoiseen ympäristötoimiin. Ympäristökeskus on ollut alusta asti hankkeessa aktiivisesti mukana.

Tutkimustoiminta

Ympäristökeskuksen tutkimustoiminnan keskeisenä tavoitteena on tuottaa ja välittää riittävää, ajankohtaista ja luotettavaa tietoa Helsingin ympäristön tilasta ja elintarvikkeiden laadusta sekä suunnitelmien ja hankkeiden ympäristö- ja terveysvaikutuksista.

Vuonna 2002 ympäristökeskuksen tutkimustoiminnan painopistealueita olivat vedenalainen luonto, Viikin-Vanhankaupunginlahden luonto, kestäväen kehityksen linnustoidindikaattorit, maaperää saastuttavat kemikaalit, asuntojen sisäilma, elintarvikkeiden laatu ja turvallisuus sekä ympäristökeskuksen asiakaskontaktien tutkimus. Tärkeimpiä

tutkimusyhteistyökumppaneita olivat tietokeskus, rakennusvirasto, Helsingin yliopisto ja YTV.

Kertomusvuonna ympäristökeskuksen tutkimusohjelmaan kuului 30 hanketta. Tutkimusohjelma ja tutkimustiivistelmät julkaistiin ympäristökeskuksen www-sivuilla. Osa tutkimushankkeista sisältyi tietokeskuksen koordinoimaan Helsingin kaupungin tutkimusohjelmaan 2001 - 2003. Ympäristökeskuksen [sarjoissa](#) ilmestyi kahdeksan julkaisua ja yhdeksän monistetta.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Tulevaisuudessa tavoitteena on entistä enemmän osallistua asiantuntijana asioiden valmisteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kaupungin kannalta yksikkömme asiantuntemus ja tiedot ympäristön tilasta voidaan silloin tehokkaasti hyödyntää jo suunnitteluvaiheessa. Ympäristöasioiden huomioon ottaminen jo suunnitteluvaiheessa osaltaan estää ylimääräisten kulujen syntyvän hankkeiden toteutusvaiheessa.

Kaupungin kannalta tärkeää on tavoitteellinen ympäristötyö. Tätä palvelee tietomme ympäristön tilasta, asiantuntemuksemme ympäristövaikutusten arvioinnista sekä ympäristöhallintajärjestelmistä. Ympäristökasvatuksen osalta meille tärkeää on yhteistyö erityisesti opetusviraston kanssa.

Esimerkkejä lähitulevaisuudessa koko kaupungin kannalta tärkeistä hankkeista ovat Helsingin uuden ympäristöpolitiikan ja -tavoitteiden valmistelu yhdessä muiden hallintokuntien kanssa sekä paikallisagendatyön jatkaminen.

Kasvatus- ja luonnonsuojeluhankkeissa yhteistyössä eri tahojen kanssa ulkopuolisella rahoituksella tehtävät projektit saavat nykyistä suuremman merkityksen.

Ympäristöterveyspäällikkö
Antti Pönkä

Ympäristöterveysyksikkö valvoo elintarvikkeiden laatua ja terveellisuutta, kulutustavaroiden turvallisuutta sekä yleisten alueiden ja tilojen hygieenisuutta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös elintarvikelaitosten ja eläinten pidon valvonta sekä kuluttajaneuvonta. Yksikköä johtaa ympäristöterveyspäällikkö.

Elintarvikevalvonta

Omavalvonta tuli lakisääteiseksi kaikkiin elintarvikehuoneistoihin vuoden 1995 alusta, jolloin merkittävä osa viranomaisvalvontavastuuta siirtyi toimijoille. Ympäristökeskuksen tehtävänä on hyväksyä toimijoiden omavalvontasuunnitelmat, joiden kattavuus lisääntyi kertomusvuonna. Veloitteen myötä suunnitelmallisuus on lisääntynyt, elintarvikehygieeniset riskit on arvioitu ja korjaustoimenpiteet kehitetty.

Elintarvikevalvonnan tärkeimpiä tavoitteita onkin omavalvonnan kattavuuden lisääminen elintarvikehuoneistoissa. Ympäristökeskus on tehnyt omavalvontaveloitteen asettamisesta lähtien omavalvontasuunnitelmamalleja toiminnanharjoittajien käytettäväksi. Etenkin pienempien yritysten kohdalla mallien käyttö on helpottanut omavalvonnan käyttöönottoa. Koko henkilökunnan perehdyttäminen ja omavalvonnan jatkuva kehittäminen, usein osana laatujärjestelmää, takaa turvalliset elintarvikkeet. Vuoden 2002 lopussa omavalvontasuunnitelma oli käytössä 95 prosentissa tuotantolaitoksista, 91 prosentissa suurtalouksista ja 85 prosentissa elintarvikemyymälöistä. Tarkastuksia elintarvikehuoneistoihin tehtiin 7 230.

Yhteistyössä yritysten kanssa tehtiin omavalvontaohjelmiin tarkennuksia elintarvikkeiden kylmäketjun varmistamiseksi. Vuoden lopussa valmistui ympäristöohjelmaan 1999 - 2002 kuuluvan hankkeen **Elintarvikkeiden kylmäketjun säilyvyyden varmistaminen -loppuraportti**. Siitä selviää, että toimijoiden kanssa yhteistyönä toteutettu hanke on vaikuttanut omavalvontaohjelmien kehittämiseen, tosin eri toimialoilla eri tavoin. Eniten mukana olleista toimialoista olivat omavalvontaansa ja kylmäketjujensa seurantaa päivittäneet pienen myymäläketjun yksiköt, leipomot, päiväkodit ja ruokapalvelukeskukset.

*Vuonna 2002
elintarvikehuoneistoihin
tehtiin yli 7 000
tarkastusta.*

Omavalvonnan toteutumista ja elintarvikkeiden laatua seurataan myös mikrobiologisin näyttein. Mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otettiin 3 109. Kohdistamalla näytteenottoa tiettyihin elintarvikkeisiin, saadaan uutta tietoa kuluttajille ja voidaan selvittää pitkän aikavälin muutoksia.

Ympäristökeskuksen [julkaisusarjassa](#) julkaistiin selvitys **Jauhelihan laatu helsinkiläisissä vähittäismyymälöissä**. Selvityksen perusteella tutkituista 120 näytteestä, joista kaksi kolmasosaa oli myymälöiden ja yksi kolmasosa teollisuuden valmistamaa, oli mikrobiologisin perustein 75 prosenttia hyvänlaatuista, 22 prosenttia tyydyttävää ja 3 prosenttia huonoa. Tauteja aiheuttavia suolistobakteereita ei todettu. Vastaaviin, aiemmin tehtyihin selvityksiin verrattuna saadut mikrobiologiset tulokset olivat nyt parempia.

Kunnan valvontaviranomaiset valvovat EU:n alueelta saapuvia eläinperäisiä elintarvikkeita ensisaapumispaikoissa. Yhteisömaista tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden markkinoijien ilmoitusten mukaan Helsingin ensisaapumispaikkojen kautta tuotiin näitä elintarvikkeita 13 032 erää, 14,6 miljoonaa kiloa. Tuontierien määrä on huomattavasti korkeampi kuin edellisenä vuonna ja tuontimäärä 2,8 miljoonaa kiloa suurempi. Erät käsittivät 656 928 kiloa naudan, sian, siipikarjan ja muun eläimen lihaa, 107 280 kiloa raakalihavalmisteita, 176 474 kiloa lihavalmisteita, 9 582 918 kiloa maitovalmisteita ja 4 086 084 kiloa kalastustuotteita. Tuontierä tarkastettiin 101 kertaa ja näytteitä otettiin 21 kertaa. Tuontieristä 12 hylättiin ja poistettiin markkinoilta.

Helsingissä on yksi teurastuspaikka, jossa tarkastuseläinlääkäri tarkastaa teurastettuja eläimiä satunnaisesti. Siellä tarkastettiin 30 teuraseläintä, tänä vuonna pääasiassa lampaita, ja 31 hirvieläintä. Hirvieläimistä hylättiin kaksi kokonaan sekä kaksi osittain. Teuraseläinten hyväksytyin lihan kokonaismäärä oli 908 kiloa.

Elintarvikevalvontaa koskeva lainsäädäntö uudistui ja täydentyi niin hygienialain kuin terveydensuojelu- ja elintarvikelakienkin osalta. Pääasiallisesti aikaisempia säädöksiä tarkennettiin, mutta myös uusia säädöksiä annettiin. Jotkut niistä lisäävät merkittävästi valvontatyötä, kuten esimerkiksi hygienialain piiriin kuuluva asetus varastolaitoksista, jonka siirtymäkausi päättyi vuoden lopussa.

Elintarvikevalvontaan liittyviä valituksia käsiteltiin 569. Näistä 44 oli ruokamyrkytys-epidemiaepäilyjä ja 116 yksittäisiä ruokamyrkytys-epäilyjä. Elintarvikkeiden säilytysolosuhteisiin liittyviä valituksia käsiteltiin 23 ja yleiseen hygieniaan liittyviä valituksia 58.

Ympäristökeskus valvoi Helsingin Veden toimittamaa talousvettä sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaisesti. Talousveden mikrobiologinen ja kemiallinen laatu oli hyvä.

Uimaveden laatua valvottiin säännöllisillä valvontatutkimuksilla.

Uimaveden laatua valvottiin 24 uimarannalla. Näistä 15, joiden päivittäinen kävijämäärä on yli sata henkilöä, luokitellaan EU-uimarannoiksi. EU-uimarantojen vesien mikrobiologisen laatu oli hyvä 14 rannalla. Ainoastaan Hietarannan uimarantavesi määriteltiin huonoksi. Syynä oli vesissä ja maaperässä yleisesti esiintyvien koliformisten bakteerien määrän ylittyminen. Muiden yleisten uimarantojen veden laatu osoittautui hyväksi kaikilla muilla paitsi Malmin uimarannalla, jossa viimeisellä näytteenotokerralla lämpökestoisten koliformisten bakteerien määrä ylittyi. Uimahallien ja maa-uimaloiden allasvesien mikrobiologinen laatu oli hyvä.

Sinilevien esiintymistä uimarantavesissä seurattiin aistinvaraisesti jokaisella näytteenotokerralla ja loppukesästä myös erillisillä tarkastuksilla. Ensimmäiset sinilevähavainnot tehtiin kesäkuun lopussa Hietarannan ja Munkkiniemen uimarantavesissä. Kuitenkin varsinaisia sinilevien massaesiintymisiä todettiin vain kerran, elokuun lopussa Munkkiniemen ja Seurasaaren uimarantavesissä. Tieto säännöllisistä valvontatutkimuksista kulki liikuntaviraston kautta uimarannoille.

Ympäristökeskus valvoi tupakkalain toteutumista ravitsemisliikkeissä muun tarkastustoiminnan yhteydessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kanssa tehtiin 40 yhteistarkastusta.

Terveysvalvontaan liittyviä valituksia käsiteltiin 421. Hajuvalituksia käsiteltiin 56; nämä liittyivät ravitsemisliikkeistä asuntoihin tulevaan hajuun, tupakansavuun ja eläinperäiseen hajuun. Meluvalituksia käsiteltiin 77, joista 56 koski ravintolamelua ja muut ilmanvaihdosta ja kylmälaitteista johtuvaa melua. Roskaantumiseen liittyviä valituksia käsiteltiin 69, kiinteistöjen jätehuoltoon liittyviä 42 ja rottavalituksia 67.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Kertomusvuoden aikana tehtiin kaikkiaan 198 eläinsuojelutarkastusta. Valtaosa näistä perustui eläinsuojelueläinlääkärille ilmoitettuihin yksityisten eläimenomistajien eläimenpitoon liittyviin epäkohtahavaintoihin. Lisäksi tarkastettiin jatkuvan valvonnan alaisia kohteita, kuten eläinkaupat, tallit, navetat, eläinnäyttelyt ja -kilpailut sekä muut kaupalliset eläintenpidon kohteet. Tarkastusten kohteina olivat koirat 51 prosentissa, kissat 30 prosentissa, kanit tai jyräjät 5 prosentissa ja muut eläimet 2,5 prosentissa sekä eläinkaupat 22 prosentissa. Eläinsuojeluaiheisia puhelinyhteydenottoja tehtiin noin 1 000.

Yhteiskunnan ajankohtaiset ongelmat heijastuivat myös eläinsuojelutyöhön. Tapausten kokonaismäärä oli edellisiin vuosiin nähden laskussa, mutta vakavampien tapausten osuus oli kertomusvuonna selvästi aiempaa suurempi. Kaikista käynneistä 37 prosentissa annettiin eläinten hyvinvointiin liittyviä neuvoja ja ohjeita, 24 prosentissa eläinten hoitoon liittyviä määräyksiä ja määräaikoja ja jopa 19 prosentissa jouduttiin turvautumaan kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Viimeksi mainittujen osuus kasvoi jyrkimmin, edellisenä vuonna huostaanottojen kokonaismäärä oli 17, nyt 37.

Eri alojen viranomaisten yhteistyö oli kuluneena vuonna erityisen vilkasta. Sosiaali- ja mielenterveyspuolen viranomaiset ottivat aktiivisesti yhteyttä eläinsuojelueläinlääkäriin, ja monia tapauksia selvitettiin eri tahojen yhteistyönä. Poliisin kanssa virka-apua annettiin puolin ja toisin; poliisi oli mukana useilla tarkastuksilla ja eläinsuojelueläinlääkäri puolestaan hoiti loppuun useita poliisin vireille panemia tapauksia.

Moldi-hevonen oli yksi lähes 300 suureläinpotilaasta vuonna 2002.

Eläinlääkintähuoltolaissa edellytetyt eläinlääkäripalvelut ja löytöeläinten hoito ostettiin edellisvuosien tapaan Yliopistolliselta Eläinsairaalaalta. Eläinlääkäripalveluita annettiin 11 552 helsinkiläiselle pieneläinpotilaalle ja 295 suureläinpotilaalle. Hoitoa annettiin 908 Helsingissä irrallaan tavatulle löytöeläimelle yhteensä 5 383 hoitopäivää. Näistä oli koiria 620, kissoja 261 ja muita pieneläimiä 27.

Eläinsuojelueläinlääkäri osallistui eläinsuojelullisten tai sosiaalisten syiden takia Eläinsairaalaan tuotujen eläinten tilanteiden selvittämiseen ja jatkohoidon järjestämiseen tiiviissä yhteistyössä Eläinsairaalan henkilökunnan ja poliisin kanssa. Myös Helsingin Eläinsuojeluyhdistys antoi korvaamatonta apua etenkin eläinsuojelueläinlääkäriin huostaan ottamien eläinten jatkohoidon ja uudelleensijoittamisen osalta.

Tuoteturvallisuus

Ympäristökeskus osallistui näytteenotoin Kuluttajaviraston ihokarvojen poistoaine- ja huvipuistojen leluprojekteihin sekä Etelä-Suomen Lääninhallituksen leluvalmistajien valvontaprojektiin. Uimahallien turvallisuutta koskevaa Kuluttajaviraston projektia jatkettiin tekemällä korjauskehotusten johdosta uusintatarkastuksia. Kuluttajilta tulleet valitukset hoidettiin ja osallistuttiin Kuluttajaviraston pyynnöstä EU-notifikaatioiden vuoksi tehtyihin pikavalvontoihin.

Kuluttajaneuvonta ja EU-kuluttajaneuvonta

Kuluttajaneuvonnan tehtävänä on neuvoa ja opastaa kuluttajia tavaroiden, palveluiden ja asuntojen kauppaa koskevissa kysymyksissä sekä selvittää ja sovittaa niihin liittyviä kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä ristiriitatilanteita. Toiminnan tavoitteena on parantaa kuluttajan asemaa ja edistää kuluttajan oikeuksien toteutumista antamalla tietoja ja auttamalla kuluttajansuojakysymyksissä.

Helsingin kaupungin ja Euroopan Komission yhteisrahoituksella toimiva **EU-kuluttajaneuvonta**, joka on osa kuluttajaneuvonnan vastuualuetta, on erikoistunut rajat ylittävän kaupan ja EU-kuluttajansuojan kysymyksiin.

Yhteydenottoja kuluttajaneuvontaan ja EU-kuluttajaneuvontaan tuli 7 109, joista kuluttajaneuvonnan osuus oli 6 075 ja EU-kuluttajaneuvonnan 1 034. Kuluttajaneuvonnan yhteydenotoista 79 prosenttia ja EU-kuluttajaneuvonnan 46 prosenttia oli valituksia.

Selviteltäväksi ja soviteltavaksi jääneet tapaukset olivat useimmiten monimutkaisia ja paljon työtä vaativia. Suurimman aiheryhmän kuluttajaneuvontaan saapuneista yhteydenotoista muodostivat asumiseen liittyvät asiat. Usein oli kyse asuntojen kosteusvaurioista ja niihin liittyvistä korvauskiistoista. Monissa tapauksissa pystyttiin ehkäisemään ristiriitatilanteen syntyminen ja edistämään sopuratkaisua selvittämällä vastuukysymyksiä ja kertomalla korvauserusteista ja -käytännöistä.

EU-kuluttajaneuvontaa työllistivät tänä vuonna eniten lomaosakkeet ja lomaklubit, erityisesti niiden jälleenmyyntipalvelut. Avustamalla kuluttajaa vieraskielisten sopimusten ymmärtämisessä, kirjelmien laatimisessa ja tekemällä yhteistyötä eurooppalaisten sisartoimistojen kanssa onnistuttiin poistamaan ristiriitatilanteita, saamaan aikaan sopuratkaisuja ja ehkäisemään taloudellisia menetyksiä. Myös internet-tiedottamiseen panostettiin.

Muut kuluttajaneuvonnassa runsaasti esillä olleet asiat koskivat muun muassa autoja, huonekaluja ja sisustusta, asunnon remontteja, matkoja, puhelinlaskutusta ja -operaattoreita, lomaosakkeita, viihde-elektroniikkaa ja tietokoneita, terveys- ja kauneuspalveluja ja asuntojen vuokrausta sekä EU-kuluttajaneuvonnassa matkoja ja etämyyntiä. Useimmiten oli kyse tavaran tai palvelun virheestä tai muusta sopimukseen liittyvistä erimielisyyksistä.

EU-kuluttajaneuvontaa työllistivät vuonna 2002 erityisesti lomaosakkeet. Kuvassa avustava kuluttajaneuvoja Hanna Lankinen (vas.) ja johtava EU-kuluttajaneuvoja Satu Pohjola.

Valtaosa valitusasioista päättyi sopuun tietojen ja toimintaohjeiden antamisella tai kuluttajaneuvojan tekemän selvittelyn ja sovittelun avulla. Vain 4,3 prosenttia valitusasioista eteni kuluttajavalituslautakuntaan, kuluttajavirastoon tai muille viranomaisille. Asiaruuhkista huolimatta valitusten selvittely ja

sovittelu päästiin aloittamaan alle kahdessa viikossa 81 prosentissa tapauksia.

Yleistä kuluttajavalistusta toteutettiin yhteistyössä tiedostusvälineiden, oppilaitosten, viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Kuluttajaneuvontapalveluiden kysyntä on ollut suurempi kuin tarjonta. Jos resurssit sallivat, voimavaroja keskitetään henkilökohtaiseen neuvontaan ja kuluttajien avustamiseen.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Elintarvike- ja terveysturvallisuus

Ympäristökeskus palvelee kuntalaisia ympäristöterveysvalvonnan alueella suuntaamalla resurssinsa erityisesti elintarvikevalvontaan. Elintarviketurvallisuudesta ei voida tinkiä, huolimatta kaupungin tiukkenevasta taloudesta. Valvonta tulee painottumaan edelleen yritysten omavalvonnan edistämiseen ja toteutumisen seurantaan. Erityisesti helposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistusta, käsittelyä, kuljetusta, kaupanpitoa, tarjoilua ja säilytystä valvotaan jatkuvasti sekä erillisinä projekteina. Ympäristökeskus laatii elintarvikehuoneistojen riskiluokituksen, jolloin valvontaa kohdennetaan ensisijaisesti suurimman elintarviketurvallisuusrisikin perusteella.

Ravitsemisliikkeissä tarkastetaan tupakkalain velvoitteiden noudattamista. Aiempien tarkastusten perusteella on havaittu, että monessa paikassa täysimääräinen lain velvoite tupakansavun kulkeutumisen estämisestä tupakoimattomien puolelle tulee tuottamaan vaikeuksia ilmanvaihdon järjestämisessä lain edellyttämällä tavalla.

Talousveden ja uimaveden terveydellisen laadun valvonta sekä muusta yleisestä terveysturvallisuudesta huolehtiminen yleisillä alueilla, uimaloissa ja uimarannoilla on edelleen ympäristökeskuksen keskeistä toimintaa.

Ympäristökeskus vastaa vuoden 2004 alusta Helsingin Veden valvontatutkimusohjelman viranomaisnäytteiden otosta ja tutkimuksista. Tällöin talousveden näytteenotto lisääntyy merkittävästi.

Toukokuun alusta vuonna 2002 voimaantulleeseen uimaallasvesiasetuksen mukaisesti laitoksen ylläpitäjän tulee saattaa allasveden laatu ko. asetuksen mukaiseksi vuoden 2004 alkuun mennessä. Ympäristökeskuksen velvoite on tarkastaa asetuksen edellyttämät valvontatutkimusohjelmat ja valvoa allasvesien laatua.

Yli 25 vuotta voimassa olleeseen uimavesidirektiivin uusiminen etenee nopeasti. Ehdotuksen mukaisesti uimarantaveden tutkimukset keskittyvät ulosteperäisten bakteerien määrittämiseen ja uimarantakohtaiseen uimaveteen kohdistuvien riskien arviointiin.

Ympäristövalvontapäällikkö
Pertti Forss

Ympäristövalvontayksikkö vastaa teollisuus-, maaperä- ja asuin ympäristövalvonnasta ja neuvonnasta sekä näiden tehtäväalueiden lupa- ja ilmoitusmenettelystä. Yksikköä johtaa ympäristövalvontapäällikkö.

Ympäristövalvonnan keskeisimmät tulostavoitteet vuonna 2002 olivat tieto teollisuuden ympäristövaikutuksista ja ympäristöhaittojen vähentäminen, asuntojen ja päivähoitotilojen sekä koulujen ja vanhainkotien terveyshaittojen selvittäminen ja tarvittavien korjausten aikaansaaminen, pilaantuneiden maa-alueiden tutkimusten ja kunnostusten valvonta sekä lupien, ilmoitusten ja valitusten asiantunteva ja joutuisa käsittely.

Ympäristöluvat ja lausunnot

Ympäristölautakunta käsitteli 21 **ympäristölupaa** ja antoi lisäksi yhdeksän ympäristölupaa koskevaa lausuntoa Länsi-Suomen ympäristölupavirastolle ja Uudenmaan ympäristökeskukselle sekä kolme lausunto hallinto-oikeuksille. Ympäristöluvat koskivat pääasiassa polttoaineen jakeluasemia. Tärkeimmät ympäristöluvat koskivat Vuosaaren sataman toimintaa ja ampumaradan sijoittamista Kivikkoon. Ympäristöluvuissa annettiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Ilmansuojelu

Ilmansuojelussa seurattiin lupavelvollisten laitosten raportointivelvoitteen avulla ilmansuojelua koskevien lupapäätösten toimeenpanoa ja vaikutusta ilmanlaatuun.

Lupa- ja lausuntoasioita käsiteltäessä painotettiin ympäristön kannalta parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatetta.

Meluntorjunta

Tilapäistä erityisen häiritsevää melua aiheuttavia toimintoja koskevista ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista tehtiin 196 päätöstä. Päätösten määrä laski noin 24 prosenttia edellisestä vuodesta. Aikaisempien vuosien lailla ilmoituksista kaksi kolmannesta koski rakentamista, kuten louhintaa, paalutusta ja murskaustyötä. Merkittävin rakennuskohde meluntorjunnan kannalta oli Kampin keskus.

Myöhäiseen iltaan kestävien lähellä asuinrakennuksia järjestettävien konserttien haittoja vähennettiin yhteistyössä järjestäjien kanssa ja tarvittaessa rajoittamalla äänitasoja ja konserttien kestoa. Konserttien aiheuttamaa meluhaittaa valvottiin melumittausten avulla.

Jätehuollon valvonta

Kerrostalon pihalta pihatöiden yhteydessä löytyneet käytöstä poistetut säiliöt, joista oli vuotanut öljyä maaperään.

Jätehuollon valvonta painottui yritysten jätehuollon epäkohtien korjaamiseen. Valvonnan erityiskohteina olivat rakennus- ja purkujätehuolto sekä Konalan ja Pitäjänmäen teollisuusalueilla toimivat yritykset. YTV:n jätehuoltolaitoksen Ämmässuon ja Kivikon jätteenkäsittelyasemien kuormantarkastuksin seurattiin asemille tulevien jätekuormien laatua.

Neuvonnassa YTV:n kuntakohtaisen jäteneuvojan apu tehosti neuvontatyötä.

Käytöstä poistettujen Iso-Huopalahden, Vuosaaren ja Pasilan kaatopaikkojen ympäristövaikutusten tarkkailuohjelmia jatkettiin.

Vesiensuojelu

Vesiensuojelussa keskeistä oli vesistö rakentamista koskevista hakemuksista ja valituksista annetut lausunnot. Ympäristölautakunta käsitteli viisi hakemus- ja kahdeksan päätösaasia. Tärkeimmät yksittäiset asiat olivat Itä Tontun ja Soratontun hiekanottoluvat, Vattunokan ja Porslahden venesatamia koskevat päätökset, Särkäsalmen ja Harmaja-Kaivopuisto-väylien perustamispäätökset sekä Vuosaaren sataman valituksia koskeva KHO:n päätös.

Muita keskeisiä vesiensuojeluun liittyviä tehtäviä olivat vesihuoltolain mukaisten vapautushakemusten käsittely, lausunnot viemäriverkostojen ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesien käsittelystä sekä valitusten perusteella tehdyt vesistöihin tai jätevesiin liittyvät tarkastukset. Lisäksi tärkeillä pohjavesialueilla seurattiin useissa kohteissa rakentamisen vaikutusta pohjaveteen.

Kemikaalivalvonta

Kemikaalivalvonnassa käsiteltiin 21 kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia koskevaa ilmoitusta. Ilmoituspäätöksissä annettiin tarvittaessa määräyksiä kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi.

Ympäristökeskus osallistui Etelä-Suomen lääninhallituksen ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen markkinavalvontahankkeeseen, joka Etelä-Suomen läänissä kohdistui tekstiilien pesu-, huuhtelu- ja tahrannoistainaisiin. Markkinavalvontahankkeen tulokset raportoituihin lääninhallitukselle.

Lisäksi ympäristökeskus tarkasti autonhoitokemikaaleja markkinoille

luovuttavat helsinkiläiset yritykset. Helsinkiläisiä toiminnanharjoittajia kehoitettiin korjaamaan havaitut puutteet, ja Helsingin ulkopuolella toimivien toiminnanharjoittajien tarkastuslomakkeet lähetettiin ao. kuntien kemikaalivalvontaviranomaisille.

Ympäristökeskus antoi pelastuslaitokselle asiantuntija-apua kemikaalionnettomuuksissa ja vaaratilanteissa.

Maaperävalvonta

Valvottavien pilaantuneen maaperän tutkimus- ja kunnostuskohteiden määrä pysytteli edelleen yli kahdensadan. Tarkastuskäyntejä tutkimus- ja kunnostusalueille sekä käsittelypaikoille tehtiin yli 600. Merkittävimpiä tutkimus- ja kunnostussuunnittelukohteita olivat satamakäytöstä vapautuvien Jätkäsaaren ja Sörnäisten sataman alueiden lisäksi Arabianrannan alue, Tapanilan entiset teollisuusalueet, Eiranranta, Vuosaaren sataman kaava-alue, Iso-Huopalahden kaatopaikka sekä Viikinmäen ja Malmin ampumarata-alueet.

Asuinkäyttöön kunnostetun alueen täyttötöitä Arabianrannan Toukorannassa.

Ympäristölautakunta antoi 28 maaperän puhdistamispäätöstä pilaantuneen maan kunnostamiseen vaadittavista ilmoituksista.

Tapanilan asbestitehtaan tontti kunnostettiin koulualueeksi ja Herttoniemen entinen kaatopaikka-alue asuinkäyttöön. Arabianrannassa asuinkäyttöön muuttuvien entisten teollisuus- ja varastotonttien maaperän kunnostusta jatkettiin. Kampin terminaalialueen rakentaminen alkoi maaperän puhdistamisella.

Vuoden 2002 aikana kunnostettiin maaperää lisäksi kaikkiaan kymmenellä asuintontilla sekä 13 teollisuus- tai toimistotontilla ja 20 huolto- ja jakeluasematontilla.

Malmin entisen ampumaradan lyijyisten maiden kunnostusta jatkettiin ja kuoritut maat sijoitettiin Kivikkoon rakennetun lyijyisten maiden loppusijoitusalueelle. Sinne tuotiin myös muilta kaupungin työmailta täyttöalueen rakenteisiin hyödynnettäviä lievästi metalleilla pilaantuneita maita.

Rakennusvirasto käsitteli Viikin aikaisemmin käytössä olleella ja vuonna 2002 valmistuneella kompostointialueella sekä Kyläsaaren välivarastointi- ja kompostointikentällä yhteensä yli 20 000 m³ öljyllä tai raskasmetalleilla pilaantuneita maita. Vuosaaren kiinteätetyn pilaantuneen maan loppusijoitusalueelle sijoitettiin käsiteltyjä massoja niin, että koko alueen kapasiteetista on käytetty puolet.

Huoltoasematontin kunnostuksessa löytyneet polttoöljysäiliöt, jotka ovat osittain kadun alla.

Kertomusvuonna julkaistiin selvitys polybromattujen palonestoaineiden esiintymisestä pintamaassa. Lisäksi koottiin tulokset täyttömaa-alueiden ympäristövaikutusseurannan jatkotutkimuksista sekä Harakan saaren maaperän tarkentavista tutkimuksista.

Asuinympäristövalvonta

Tarkastuspyyntöjen määrä asuinympäristövalvonnan vastualueella väheni hieman edellisvuoteen verrattuna. Vireille tuli 772 uutta tapausta, joista 98 prosenttia saatiin käsittelyyn viimeistään kahden kuukauden kuluttua vireilletulosta. Vuoden aikana ratkaistiin 938 tapausta, mikä on enemmän kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuoden lopussa oli vireillä 315 terveyshaitta-asiaa, mikä on runsaat 200 tapausta vähemmän kuin edellisvuoden lopussa.

Edellisvuosien tapaan suurimpaan osaan eli vajaaseen puoleen tarkastuspyynnöistä oli syynä asukkaiden epäily kosteus- ja homevaurioista. Noin joka kymmenes tarkistuspyyntö tuli ns. nuoresta (1 - 10 vuotta vanhasta) kerrostaloasunnosta, jossa epäiltiin materiaalipäästöjä sisäilmaongelman ja terveyshaitan aiheuttajaksi. Meluvalitusten osuus oli edelleen noin 10 prosenttia.

Ilmanvaihtoon liittyvien puutteiden yleisyyttä ja merkitystä sisäilmaongelmien synnyssä selvitettiin tutkimuksella, jossa oli mukana 56 asuntoa. Tutkimuksessa selvitettiin asuntojen ilmanvaihtojärjestelmät, niiden toimivuus ja puhtaus sekä mitattiin ilmanvaihtuvuus.

Julkiset tilat

Päivähoitotiloja, kouluja, lastenkoteja ja vanhainkoteja koskevia tarkastuspyyntöjä tuli vireille yhteensä 99. Asuntojen tapaan valtaosassa näistä yhteydenoton syynä olivat sisäilman laatuun liittyvät terveyshaittaepäilyt, erityisesti ilmanvaihdon puutteet sekä kosteus- ja homevauriot.

Ympäristökeskukseen tuli yhteensä 67 tilojen käyttöönottoa tai toiminnan muuttumista koskevaa ilmoitusta. Ilmoituksia käsiteltiin vuoden aikana 73. Käsitellyistä ilmoituksesta 18 koski kouluja, 48 päivähoitotiloja, viisi vanhainkoteja ja kaksi lastenkoteja. Lausuntoja tilojen uudisrakennus- tai peruskorjaussuunnitelmista annettiin 23. Ilmoituksista ja lausunnoista 96 prosenttia ratkaistiin neljän kuukauden kuluessa.

Neuvonta

Valvonta- ja tarkastustoiminnan yhteydessä annetun neuvonnan lisäksi neuvovaan ympäristötarkastajaan otettiin yhteyttä 7 373 kertaa. Suurin osa yhteydenotoista koski asuntojen terveyshaittoja.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun valvonnan muuttamista nykyistä laajemmin maksulliseksi valmistellaan, mutta uudistus toteutuu aikaisintaan vuonna 2005. Uudistus tulee vaikuttamaan olennaisesti myös valvontatyön suunnitteluun.

Vas. Roskaantumisen oli paikoin edelleen ongelma.

Oik. KTM:n jakeluasemapäätöksen johdosta polttoaineen jakeluasemia kunnostettiin Helsingissä tiiviiseen tahtiin.

Teollisuuden ympäristövalvonnassa keskeisenä tehtävänä vuonna 2003 on ympäristönsuojelulainsäädännön edellyttämä tehtaiden ja laitosten ympäristölupien uusimistarpeen selvittäminen.

Kaava- ja rakennushankkeiden perusteella pilaantuneen maan tutkimus- ja kunnostustoiminta tulee jatkumaan vähintään nykyisessä laajuudessa. Kesällä 2001 toteutettiin toimivallan siirto Uudenmaan ympäristökeskukselta ympäristölautakunnalle koskien kunnostamiseen liittyvää ilmoitusmenettelyä. Siirrosta saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä.

Asuntojen ja vastaavien oleskelutilojen terveyshaittojen selvittäminen muuttui eräiltä osin maksulliseksi. Muutoksen vaikutusta käsiteltävien asioiden määrään ei voida vielä arvioida. Asiakkaiden odotusaika asian vireilletulosta käsittelyn aloittamiseen laski alle kuukauteen, mikä merkitsi palvelutason parantumista.

Laboratoriopäällikkö
Seppo Ahonen

Ympäristölaboratorion tehtävänä on tuottaa ympäristökeskuksen muille yksiköille niiden tarvitsemia mikrobiologisia ja kemiallisia analyysejä sekä mittaus- ja kalibrointipalveluja. Laboratoriopalveluja myydään myös muille virastoille ja laitoksille sekä yrityksille ja kuntalaisille. Yksikköä johtaa laboratoriopäällikkö.

Analyysejä tehtiin vuoden 2002 aikana erilaisista vesi-, elintarvike- ja ympäristönäytteistä kaikkiaan 143 215, joista 38 527 oli mikrobiologisia ja 104 687 kemiallisia. Analyysien kokonaismäärä väheni 8,0 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kemialliset analyysit vähenivät 9,9 prosenttia ja mikrobiologiset 2,4 prosenttia. Tutkimustoiminnassa tapahtui kuitenkin siirtymistä kalliimpiin ja työlämpiin analyyseihin, ja sen seurauksena analyysien laskennallinen kokonaisarvo kasvoi 2,1 prosenttia. Mikrobiologisten analyysien laskennallinen arvo kasvoi 1,1 prosenttia ja kemiallisten 2,3 prosenttia. Tuotettujen analyysien kokonaisarvo vahvistetun tutkimushinnaston mukaan laskettuna oli 1,81 miljoonaa euroa.

Laboratorio toimii Mittatekniikan keskuksen akkreditoimana testauslaboratoriona pätevyysalueenaan elintarvikkeiden, veden ja ympäristönäytteiden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus. Laboratorio noudattaa kaikessa analyysitoiminnassaan laatuja järjestelmää, joka on rakennettu standardin SFS-EN ISO/IEC 17025 mukaiseksi. Kaikkiaan laboratoriossa on akkreditoitu noin 140 kemiallista ja mikrobiologista menetelmää, jotka kattavat keskeiset laboratorion toiminnassa tarvittavat analyysit.

Elintarvikeanalyysit

Elintarvikkeiden mikrobiologisia analyysejä tehdään ympäristöterveysyksikön toimittamista, elintarvikealan yritysten valvontaan tai omavalvontaan liittyvistä näytteistä sekä yksityisistä toimeksiannoista. Mikrobiologisin elintarviketutkimuksin laboratorio osallistui myös ruokamyrkytys-epidemioiden ja muiden sairastumisepäilyjen selvittelyyn.

Tutkimuslaborantti Piia
Vahtera tutkii
elintarvikkeita
mikrobiologisesti.

Kemiallista elintarvikeanalytiikkaa tehdään koostumustutkimuksiin

sekä vieraiden aineiden ja lisäaineiden tutkimuksiin liittyen. Koostumustutkimuksin selvitettiin valvontaan, ja tutkimustyöhön sekä yksityisiin toimeksiantoihin pohjautuen energiasisältöä, vitamiineja, ravintokuitua ja muita ravintoaineita.

Elintarvikkeiden vieraita aineita, kuten torjunta-aineiden jäämiä tutkittiin yhteistyössä ympäristöterveysyksikön kanssa. Jäämämääriä määritettiin yhteensä 188 kasvisnäytteestä, joista valtaosa eli 131 oli kotimaisia. Kotimaisista kasviksista 69 prosentissa ei todettu jäämiä. EU:n alueelta tuoduissa kasviksissa vastaava luku oli 53 prosenttia. Yleensä pitoisuudet olivat kuitenkin pieniä verrattuna lainsäädännön raja-arvoihin. Kasvisten jäämätutkimusten määrä aleni edellisvuodesta 42 prosenttia, mikä johtui siitä, että tutkimuskapasiteettia jouduttiin suuntaamaan entistä enemmän vesi- ja maanäytteiden tutkimuksiin.

Lisäksi tutkittiin mm. elintarvikkeiden säilöntäaineita ja värejä, leipomoiden uppoaistorasvojen laatua sekä silakkamarkkinoilla myytävien kalasäilykkeiden lisäaineita.

Laboraattori Lea Tiinonen arvioi näytteitä aistinvaraisesti.

Mikrobiologisten ja kemiallisten tutkimusten lisäksi näytteitä tutkittiin myös aistinvaraisesti. Aistinvaraista arviointia tehtiin varsinkin erilaisissa virrehajun tai -maun perusteella tehdyissä tutkimuksissa. Tyypillisiä elintarvikkeiden aistinvaraisesti havaittavia virheitä oli käyneen tai muuten pilaantuneen haju tai maku sekä kemikalimainen tai muutoin epämiellyttävä haju tai maku.

Vesianalyysit

Laboratoriossa analysoitiin Helsingin Vesi Oy:n sekä kaupungin muiden hallintokuntien sekä myös yksityisten kuntalaisten ja muiden yksityisten toimeksiantajien vesinäytteet. Suurimman näyteryhmän muodostavat jätevesi-, vesistövesi- ja vesijohtovesinäytteet. Jätevesinäytteet ovat Viikinmäen jätevedenpuhdistamon käytönohjaus- ja valvontanäytteitä, kunnallisia jätevesiä ja teollisuusjätevesiä. Vesistövedet kuuluvat Helsingin ja Espoon merialueiden velvoitetarkkailuihin ja vesijohtovedet Helsingin Vesi Oy:n kanssa tehtyyn valvontatutkimusohjelmaan.

Vesilaboratoriossa suurimman näyteryhmän muodostavat jätevesi-, vesistövesi- ja vesijohtovesinäytteet.

Jätevesien ja vesistövesien osalta toimeksiannot vähenivät niin, että analyysien lukumäärä oli 12 prosenttia pienempi kuin edellisvuonna. Talous- ja uimavesianalyysien määrä väheni 9 % edellisestä vuodesta. Uuden talousvesiasetuksen myötä juomavesinäytteitä tutkittiin aiempaa monipuolisemmin. Uusista analyyyteistä mainittakoon muun muassa torjunta-aineet, polysykliset aromaattiset yhdisteet, kloorifenolit sekä trihalometaanit ja muut haihtuvat orgaaniset yhdisteet. Uima-allasvesien tutkimukset aloitettiin uuden allasvesiasetuksen mukaisesti.

Entiseen tapaan tutkittiin uimavesiä halleista, rannoilta ja kahluualtaista, kaatopaikkojen suotovesiä sekä maaperän saastumistutkimuksiin liittyviä pohjavesiä.

Ympäristönäytteiden analyysit

Vanhoihin kaatopaikkoihin ja muihin maaperän saastumistapauksiin liittyen jatkettiin maa- ja vesinäytteiden raskasmetallitutkimuksia. Analyysien määrä väheni noin 13 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Sen sijaan haihtuvia orgaanisia yhdisteitä, polysyklisiä aromaattisia hiilivetyjä, polykloorattuja bifenyylejä sekä kloorifenoleja analysoitiin yhteensä noin 22 prosenttia aikaisempaa enemmän.

Kasvihuoneviljelyyn ja muuhun maaperän torjunta-ainesaastumiseen liittyen tutkittiin yhteensä 138 maanäytteen torjunta-ainepitoisuudet. Osassa näytteitä todettiin jälkiä pysyvistä organoklooriyhdisteistä kuten DDT:stä ja sen hajoamistuotteista.

Analytiikan kehittäminen

Mikrobiologisessa tutkimuksessa otettiin käyttöön pikamenetelmät Salmonella- ja Escherichia coli -bakteereille. Aiempaa selvästi lyhyempi toimitusaika parantaa laboratorion palvelukykyä, koska tulosten nopea saatavuus on ensiarvoisen tärkeää mm. erilaisissa hygieenisissä häiriötilanteissa.

Vuoden aikana saatiin lopullisesti valikoiduksi ja tuotantokäyttöön soveltuviksi muun muassa kiinteäfaasiuuttotekniikka, jolla parannetaan erityisesti torjunta-aineanalytiikkaa, typpi/proteiinianalyysaattori ja elohopea-analyysaattori, joilla kyetään suoriin instrumentaalisiin analyysiin nestemäisistä tai kiinteistä näytteistä sekä standardin mukainen analyysijärjestelmä sisäilman haihtuvien yhdisteiden analysointiin.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Laboratoriotoimintaa kehitetään niin, että kyetään vastaamaan muuttuvien säädösten ja määräysten aiheuttamiin uusiin tutkimuksellisiin ja analyttisiin haasteisiin. Talous- ja uimavesisäädökset ovat muuttuneet ja aiheuttanevat jatkossa näytemäärien kasvua ja uusien analyysien tarvetta. Myös maaperän saastumiseen liittyvien tutkimusten mukaisia näytteitä tullaan analysoimaan aiempaa enemmän.

Erityisenä analytiikan kehittämiskohteena on lähivuosina LC/MS-tekniikka, joka mahdollistaa myös vaikeasti haihtuvien, polaaristen tai muutoin sellaisten yhdisteiden määrittämisen, joita ei ole tähän saakka kyetty määrittämään. Analyttisen kehittämisen ohella laboratorio kehittää edelleen tuottavuuttaan lisäämällä automaatiota ja kehittämällä analyysituotantoa sujuvammaksi ja kustannustehokkaammaksi.

Laboratorio ylläpitää standardin SFS-EN ISO/IEC 17025 mukaista akkreditoitua laatujärjestelmää ja laajentaa pätevyysaluettaan muuttuvien vaatimusten mukaan.

Hallintopäällikkö
Anja Vallittu

Hallintoyksikkö toimii johdon tukena ja antaa oikeudellista neuvontaa muille yksiköille sekä vastaa ympäristökeskuksen viestinnästä, kehittämisestä ja tietohallinnosta. Yksikköä johtaa hallintopäällikkö.

Viestintä

Ulkoisen viestinnän keskeisimpiä tavoitteita olivat ympäristökeskuksen palvelujen, tulosten ja toiminnan tunnetuksi tekeminen, ympäristötietoisuuden edistäminen sekä verkkoviestinnän kehittäminen.

Viestimille lähetettiin 40 tiedotetta (lukuun eivät sisälly luontoretkitiedotteet, Harakan luontotalon tiedotteet eivätkä tutkimustiedotteet). Tiedotustilaisuuksia järjestettiin kolme.

Kuntalaisille ja toiminnanharjoittajille suunnattuja **esitteitä ja oppaita** tuotettiin neljä kappaletta.

Tapahtumia, näyttelyitä ja messuja, joihin ympäristökeskus osallistui tai jotka se järjesti, kertyi 24. Ympäristökeskus osallistui muun muassa EkoTeho-messuille maaliskuussa 2002 Kaapelitehtaalla ja Maailman ympäristöpäivään 5.6. Helsinki-päivänä 12.6. ympäristökeskuksen **orava- ja vaahterahahmot** esiintyivät kaupungin tapahtumissa. Ympäristökeskus oli mukana myös Kansainvälisen autottoman päivän tapahtumassa syyskuussa.

Ympäristökeskuksen orava ja vaahtera levittivät Helsingin nimikkolajituntemusta Helsinki-päivänä 12.6.2002. Keskellä ylipormestari Eva-Riitta Siitonen.

Ympäristökeskuksen Internet-sivuja ylläpidettiin aktiivisesti. Internetin kehittämisestä vastasi hallintoyksikkö yhdessä yksiköiden verkkoviestinnän yhdyshenkilöiden kanssa.

Viraston sisäinen tiedotuslehti Ympyrä alkoi ilmestyä verkkolehtenä kesäkuusta 2002 lähtien. Ympyrä ilmestyi kaikkiaan 23 kertaa. Keskeisiä sisäisen tiedottamisen kanavia olivat edelleen viraston HELY-intranet ja sähköposti.

Johdon viestintäseminaari järjestettiin 4.10.2002 Gardenia-Helsingissä.

Asiakaspalvelu

Neuvontaan otettiin yhteyttä 7 658 kertaa. Neuvonta käsitteli yhteydenotoista 57 prosenttia, loput ohjattiin yksiköihin ja ympäristökeskuksen ulkopuolelle. Viikkainta aikaa neuvonnassa oli keväällä ja kesällä. Yleisimmät yhteydenottojen aiheet olivat julkaisut (1 730 materiaalitilausta), asuntojen terveyshaitat ja luonto.

Asiakaspalvelu käsitteli 499 ympäristökeskuksen yhteiseen sähköpostiin tullutta viestiä. Yhteydenottajista 6,5 prosenttia hoiti asiansa sähköpostitse, mikä vastaa edellisvuoden yhteydenottojen määrää.

Asiakaspalvelu esitteli ympäristökeskuksen toimintaa 30 vierailuryhmälle. Ryhmät olivat etupäässä ammatillisista oppilaitoksista ja lukioista.

Asiakaspalvelutilassa järjestettiin kuusi vaihtuvaa pienoisenäyttelyä: Laila Nevakiven luontosatukuvat, EkoTeho-näyttely, Kallio kukkii, Uimarantavedet, Jäkälat ilmanlaadun indikaattoreina ja Johannesburg-Helsinki.

Laila Nevakiven Kuvittaja on taikuri -näyttely oli esillä Ympäristökeskuksen asiakaspalvelussa 7.3. - 5.4.2002.

Asiakaspalvelussa kerättiin suullista asiakaspalautetta ja kirjattiin kaikki neuvontaan tulleet yhteydenotot aihekokonaisuuksittain.

Ympäristökeskuksen asiakaspalvelu osallistui aktiivisesti Helsingin kaupungin asiakaspalveluverkoston kehittämiseen ja teki aktiivista yhteistyötä Viikissä sijaitsevan Gardenia-Helsingin kanssa.

Tietohallinto

Tärkeimpiä tietohallinnon vastuualueen kehittämistehtäviä vuonna 2002 olivat ympäristökeskuksen tietotekniikkastrategian uusiminen, tietoturvaohjeen päivitys ja laboratoriotiedonhallintasovellusten tietokannan vaihtaminen Oracleksi. Johdon tietojärjestelmän toteuttaminen käynnistettiin vuoden aikana talousosan suunnittelulla ja sen rakentamisen aloittamisella.

Virastossa siirryttiin käyttämään Office-tuotteiden versiota 97. Viipurinkadun toimipisteen atk-verkko uudistettiin kytkentäiseksi parikaapeliverkoksi, mikä on huomattavasti vähentänyt toimintahäiriöitä.

Laadun kehittäminen

Ympäristökeskus noudatti vakiintuneita, käytössä olevaan laatu järjestelmään perustuvia menettelytapojaan laadun

varmistamisessa ja kehittämisessä. Tämän ohella hallintopäällikkö vastasi laatu­päällikkönä yhdessä laatu­tiimin kanssa ympäristökeskuksen muiden yksiköiden laadun kehittämisestä. Keskeisenä tavoitteena oli EFQM-mallin kriteeristön käyttöönotto virastossa ja laboratorion laatu­järjestelmän ylläpitoon liittyvien auditointien toteuttaminen sekä viraston sisäiset auditoinnit, joita toteutettiin kertomusvuonna 30.

Johtamisen ja esimiestyön kehittäminen oli osa laadun kehittämistä. Kertomusvuonna kolme viraston esimiestä aloitti noin 1,5 vuotta kestävä­n EVA-(esimies)valmennusohjelman.

Työilmapiirin kehittäminen

Viraston historiassa on toteutettu neljä työilmapiirikyselyä, vuosina 1993, 1996, 1998 ja 2001. Viimeisimmän kyselyn tulosten pohjalta viraston jokainen yksikkö laati toimenpideohjelman, jonka täytäntöönpano alkoi kertomusvuonna. Ohjelmien tavoitteena oli määrätietoisella työllä poistaa ilmapiiriä huonontavat tekijät. Ohjelman täytäntöönpano jatkuu vuonna 2003.

Tulospalkkaus

Kertomusvuonna maksettiin viraston historian kolmannet tulospalkkiot vuoden 2001 tulosten perusteella. Tulospalkkio oli keskimäärin 740 euroa/työntekijä. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoitiin henkilöstötoimikunnalle neljännesvuosittain.

Kaupunginkanslian sisäinen tarkastaja analysoi ja kommentoi ympäristökeskuksen tulospalkkiojärjestelmän vuonna 2001. Tarkastuslausunnossa esiintuodut näkökohdat huomioitiin vuoden 2002 tulospalkkiojärjestelmää laadittaessa.

Turvallisuusasiat

Virastossa työskentelevän henkilöstön ja kiinteistön turvallisuuteen kiinnitettiin kertomusvuonna erityistä huomiota. Henkilöturvallisuutta lisättiin muun muassa hankkimalla tallentava kameravalvontajärjestelmä henkilöliikenteen valvonnan kannalta keskeisiin paikkoihin.

Kiinteistön turvallisuuden lisäämiseksi laadittiin turvallisuussuunnitelma, jossa kartoitettiin muun muassa puutteet ja epäkohdat. Suunnitelman täytäntöönpano käynnistyy vuonna 2003.

Yhteistoiminta

Viraston johdon ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa noudatettiin vakiintunutta käytäntöä. Viraston toiminnan ja henkilöstön kannalta keskeiset asiat käsiteltiin henkilöstötoimikunnassa. Tällaisia olivat muun muassa kertomusvuoden tulosbudjettiin, sen seurantaan ja vuoden 2003 talousarvioon liittyneet asiat. Henkilöstötoimikunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa.

Yksiköiden sisäistä yhteistoimintaa pidettiin keskeisenä muun muassa työilmapiirin kehittämisessä.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Hallintoyksikön toimintaan ja sen kehittämiseen vaikuttaa

muutamana seuraavana vuotena viraston talouteen kohdistuvat määrärahalleikkaukset. Tämän vuoksi henkilöstön kustannustietoisuuden ja toimintojen kustannustehokkuuden lisäämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Ympäristökeskuksen asiakaspalvelussa oli vilkkainta keväällä ja syksyllä. Neuvontatyössä Nella Mikkonen.

Hallintoyksikkö kehittää yksikön vastuulla olevaa keskitettyä asiakaspalvelutoimintaa yhteistyössä muiden yksiköiden ja muiden kaupungin asiakaspalvelupisteiden kanssa. Erityisinä painopistealueina tulevat olemaan laatujärjestelmään kuuluvan asiakkaiden kuulemisjärjestelmän (AKJ) kehittäminen ja sen ylläpito sekä palveluhakemiston kehittäminen tietoverkoissa, mikä liittyy neuvonnan tiedonhallinnan kehittämiseen.

Sisäisissä palveluissa painopisteenä tulevaisuudessa tulee olemaan toimintojen tehostaminen. Tässä tarkoituksessa lisätään sähköistä asioidenhoitoa yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa. Vuonna 2001 hallintoyksikössä aloitettu menolaskujen sähköinen käsittely laajennetaan koko virastoon ja otetaan käyttöön matkalaskujen käsittelyohjelma. Johtamisen tueksi kehitetään johdon tietojärjestelmä.

Pitemmällä aikavälillä hallintoyksikön toiminnan kehittämisen painopisteenä on viraston sähköisten informaatiopalvelujen ja verkkoviestinnän kehittäminen.

Kertomusvuoden lopussa ympäristökeskuksessa oli 180 vakanssia, joista 15 vakanssia oli avoinna. Kahdeksassa avoimessa vakanssissa oli sijaiset. Vuoden aikana ympäristökeskuksessa oli kuusi työllistettyä. Kierrätyskeskus Oy:ssä oli 135 työllistettyä. Ympäristökeskus huolehti edelleen Kierrätyskeskus Oy:n henkilöstöhallinnosta työllistettävien osalta.

Ulkomaan virkamatkoista kertyi 298 (104) ja kotimaan virkamatkoista 309 (91) matkapäivää. Suluissa matkustaneiden henkilöiden lukumäärät.

Sisäiset konsultit

Ympäristökeskuksen sisäiset konsultit eli SisKot toimivat viraston virallisena tyhy-ryhmänä. SisKot pyrkivät edistämään työhyvinvointia erilaisten hankkeiden, kuten asiantuntijaluentojen, liikuntatapahtumien ja ympäristöjohtajan kyselytuntien avulla. SisKot toimivat myös tarvittaessa apuna esimiesten ja henkilöstön välisessä kommunikoinnissa.

Ympäristökeskukselle myönnettiin 5 000 euroa tyhy-projekteja varten. Määrärahalta järjestettiin liikuntatapahtuma Myllypuron Liikuntamylyssä 7.3. ja Tervetuloa taloon -tilaisuus ympäristökeskuksen uusille työntekijöille 4.6. sekä kaksi ympäristöjohtajan kyselytuntia, 18.4. ja 21.11. Keväällä 2002 aloitettiin taukojumppa- ja rentoutustuokiot. Lisäksi toteutettiin kuluttajaneuvonnan sekä mikrobiologisten laboratoriopalvelujen tyhy-hankkeet.

SisKot pitivät 11.4. työterveyskeskuksen kanssa yhteispalaverin, jossa SisKot kertoivat omista tyhy-hankkeistaan ja työterveyslääkäri Seppo Hakulinen puolestaan työterveyskeskuksen toimenkuvasta. Työterveyskeskus oli mukana järjestämässä ympäristökeskuksen liikuntailtapäivää Liikuntamylyssä. Vastaavanlainen yhteistyö tulee jatkumaan tulevaisuudessa.

Siskojen sivut valmistuivat ympäristökeskuksen intraan ja niitä kehitettiin pitkin vuotta. Lisäksi hankittiin 13 tyhy-aiheista kirjaa/ julkaisua, jota koko henkilöstö voi lainata. Vuosi päätettiin hierontatempaukseen joulun alla.

Henkilökuntakerho

Henkilökuntakerho HYH! pyrki vuonna 2002 järjestämään aiempien vuosien tapaan ympäristökeskuksen henkilöstön yhteisiä tapahtumia, joihin oli tavoitteena saada mukaan mahdollisimman paljon työntekijöitä.

Henkilökuntakerho tuki kertomusvuonna ympäristökeskuksen sähkö-, askartelu-, kalastus-, keila-, vesijumppa- ja eläkeläiskerhojen toimintaa. HYH! tiedotti tapahtumista, kulttuuriavustuksista ja kerhoista sähköpostilla ja Ympyrä-lehdessä. Lisäksi HYH!:n intranet-sivuille laitettiin kokousmuistiot, kuvia tapahtumista sekä kulttuuriin ja hyvinvointiin liittyviä linkkejä.

Henkilökuntakerhon
 ilmaisukurssi toteutti
 Pikku prinssi -näytelmän
 tutkimuslaborantti Jaana
 Pirneksen johdolla.
 Eturivissä vas. Tiina
 Parviainen, Jaana Pirnes,
 Aila Urjansson ja Triina
 Kiviniemi. Keskirivissä
 vas. Pirjo Hirvenkari,
 Johanna Joutsiniemi ja
 Vuokko Virtanen.
 Takarivissä vas. Pirjo
 Mölsä, Juhani Airo ja Timo
 Lukkarinen.

Ympäristökeskuksen työntekijät käyttivät HYH!:n kulttuuritapahtumiin myöntämiä avustuksia 100 kertaa. Kuntosalilla käyntejä kirjattiin 660 (lähes 700 vuonna 2001). Loppukesällä uudistettiin kuntosalia hankkimalla sinne uusia laitteita. Salille tilattiin Kunto&Terveys -lehti.

Ystävänäpäivän luistelutapahtuma järjestettiin 14.2.2002. Brahen kentällä. Sää houkutteli paikalle 23 ympäristökeskuslaista. Yhteistyössä SisKojen ja sporttipomon kanssa järjestettiin liikuntailtapäivä 7.3.2002 Itäkeskuksen uimahallissa ja Myllypuron Liikuntamylyssä. Ohjelmassa oli muun muassa vesijumppaa, seinäkiipeilyä ja sähköturnaus sekä rasvaprosenttien mittausta.

Neljänsissä sisäsoutukilpailuissa 17.4.2002 kilpaili 11 soutajaa. Naisten Kympin sijaan osallistuttiin Rytmikymppiin 22.5.2002 Töölönlahden ulkoilukeskuksessa. Muutaman miehen avittamana tapahtumassa oli 18 ympäristökeskuslaista. Helsinginkadun ja Viipurinkadun-Kaarlenkadun joukkueet ottivat mittaa toisistaan jalkapallo-ottelussa 28.5.2002.

Perinteinen kevätretki tehtiin 15.5.2002 Haltialaan. Kesätyöntekijöiden järjestämiä kesäjuhlia vietettiin 8.8. Toukolassa Annalan hyötykasviyhdistyksen puutarhassa. Ympäristökeskuksen joukkue osallistui 23.8. Soutustadionilla Helsingin kaupungin kirkkovenesoutuihin sijoittuen kuudenneksi. Syysretki suuntautui Vartiosaareen Lomarannan kartanoon 18.9., osallistujia oli 15. Ympäristökeskus sijoittui kahdeksanneksi kaupunginvaltuuston uintikerhon haasteuntiviestissä 21.11. Mäkelänrinteen uintikeskuksessa. Joulujuhlilla vietettiin 30.11.2002 Taidehallin klubilla. Juhlijoita oli 99.

Kesätyöntekijät kukitettiin
 kesäjuhlissa 8.8.2002.
 Kuvassa vas. Ilppo
 Kajaste, Maaria
 Haikarainen, Antti Valta,
 Reetta Hyvärinen, Jenni
 Jäänheimo, Nella
 Mikkonen sekä
 ympäristöjohtaja Pekka
 Kansanen.

Ympäristökeskuksen
toimitalo Helsinginkatu 24:
ssä.

Ympäristökeskuksen käyttömenot olivat 10,2 miljoonaa euroa. Säästöä syntyi talousarvioon nähden 2,3 prosenttia. Menot laskivat edellisestä vuodesta 7,3 prosenttia. Tuloja kertyi 1,7 miljoonaa euroa, mikä oli 11,8 prosenttia ennakoitua enemmän. Tulot kattoivat 16,9 prosenttia menoista.

TALOUSTIEDOT

(1 000 e)	2000 toteutunut	2001 toteutunut	2002 määräraha	2002 toteutunut	Ero v. 2002 määräraha	Ero v. 2001 toteutunut
Toimintatuotot	1 710	1 868	1 548	1 731	183	-137
Toimintamenot	9 236	9 531	10 481	10 243	-238	712
Toimintakate	-7 526	-7 663	-8 933	-8 512	421	-849
Poistot	198	217	168	245	77	28
Tilikauden tulos	-7 724	-7 880	-9 101	-8 757	344	-877
Tuoteindeksi	103,4	111,5	107,5	108,4		
Käyttömenoindeksi	101,6	100,3	111,0	106,4		
Tuottavuus	101,7	111,1	96,8	101,9		

Ympäristölautakunta. Istumassa vas. jäsen Irma Marttila, pj Christel Lehtinen ja varajäsen Hanna Nordström. Seisomassa vas. lautakunnan sihteeri Sari Sohlberg, kaupunginhallituksen edustaja Jouko Malinen, varajäsen Mikaela Grönholm, jäsen Aira Suvio-Samulin, jäsen Juha Sola, jäsen Erwin Woitsch ja jäsen Harri Saksala.

Ympäristölautakunta kokoontui yleensä kahden viikon välein yhteensä 22 kertaa ja käsitteli yhteensä 494 asiaa.

Ympäristölautakunnan jäseniä ja varajäseniä osallistui ympäristönsuojelulautakunnan koulutuspäiville 19. - 20.3.2002, Päätöksenteko kunnassa -verkkokurssille 14.1. - 8.3.2002, alueelliselle maanpuolustuskurssille 11. - 15.2.2002 ja luontotietojärjestelmän esittelytilaisuuteen ja tietoisuuteen 12.3.2002. Lisäksi ympäristökeskuksen johtoryhmä esitteli ympäristölautakunnan jäsenille ja varajäsenille yksiköiden ajankohtaisia asioita 29.10.2002 ja 12.11.2002.

Ympäristölautakunnan kokous 27.8.2002 pidettiin poikkeuksellisesti vesiretken merkeissä M/S Marival II:lla. Isosaareen ympäristölautakunta tutustui 10.9.2002. Syyskuussa 22. - 24.9.2002 ympäristölautakunnan jäseniä osallistui pohjoismaisten suurten kaupunkien ympäristölautakuntien kokoukseen Oslossa.

Ympäristölautakunnan kokoonpano 2002

<i>jäsen</i>	<i>varajäsen</i>
pj. Christel Lehtinen Kok.	Niko Lipsanen
Aira Suvio-Samulin Kok.	Päivi Heino
Juha Sola Kok.	Antero Koponen
Harri Saksala SDP	Lassi Halsas
Irma Marttila SDP	Outi Vilen
vpj. Olli Aalto Vihreät	Mikko Arvas
Salla Koivusalo Vihreät	Hanna Nordström
Erwin Woitsch Vas	Perttu Iso-Markku
Henrik Creutz RKP	Mikaela Grönholm

Kaupunginhallituksen edustaja

Kalle Kallio

Jouko Malinen

Lautakunnan sihteeri

Hallintosihteeri Sari Sohlberg

Tarkastusvirasto tarkasti lautakunnan pöytäkirjanpidon ja -menettelyn. Pöytäkirjanpidossa ei ollut huomautettavaa.

Liitteet

EDELLINEN SIVU

- Ympäristökeskuksen tuotteet 2000 - 2002
- Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset 1998 - 2002
- Käsitellyt elintarvikehuoneistojen ja ulkomyyntin ilmoitukset (hakemukset) 1998 - 2002
- Elintarvikehuoneistojen haltijanvaihdokset 1998 - 2002
- Ympäristövalvonta
- Ympäristökeskuksen henkilöstö 1998 - 2002
- Ympäristökeskuksen julkaisut 2002
- Asiakaspalvelun ja viestinnän palvelujen tuotteet
- Vieraat 2002
- Ympäristökeskuksen asiantuntijoiden esiintymiset viestimissä 2002
- Tiedotteet 2002
- Tiedotustilaisuudet 2002
- Esitteet ja oppaat 2002
- Messut, näyttelyt, kampanjat ja tapahtumat 2002

Ympäristökeskuksen tuotteet 2000 - 2002 (kpl)

yksikkö/tuotenimike	2000	2001	2002
YMPÄRISTÖNSUOJELU			
Ohjelmat	1	2	2
Suunnitelmat	6	7	4
Tutkimukset, selvitykset, projektit	44	47	83
Konsultointi	892	731	922
Yleisötilaisuudet, seminaarit, jne.	30	41	37
Lausunnot, esitykset, luvat, jne.	76	80	101
Koululais- ja päiväkotiryhmät	124	113	132
Luontoretket	255	256	224
Yhteensä	1 428	1 277	1 505
YMPÄRISTÖVALVONTA			
Tutkimukset isot	1	2	1
Tutkimukset keskikokoiset	1	1	1
Tutkimukset pienet	4	1	2
Lausunnot	1 589	1 678	1 776
■ a) Ympäristöluvut ja kem. ilm.	73	76	96
■ b) Muut luvat ja ilm.	524	615	462
Tarkast.	4 144	3 761	3 536
Päivystys	10 472	7 701	7 373
Yhteensä	16 808	13 835	13 247
YMPÄRISTÖTERVEYS			
Tutkimukset ja selvitykset	9	9	8
Lausunnot, kirjeet, tarkastuskert.	482	1 001	903
Valvontatarkastukset	9 538	9 858	9 228
Valvontanäytteet	2 927	2 976	3 109
Päätökset	485	543	468
Päivystys (puhelin)	10 072	10 513	11 199
Yhteensä	23 513	24 900	24 915
KULUTTAJANEUVONTA			
Valitukset (80 min)	924	1 106	904

Valitukset (20 min)	4 558	4 553	4 363
Tiedustelut (10 min)	2 118	2 556	1 842
Valistus ja konsult. (150 min)	32	59	51
Yhteensä	7 632	8 274	7 160

YMPÄRISTÖLABORATORIO

Kem.tutkimuksen analyysit	104 954	116 205	104 687
Mikrobiol.tutkimuksen analyysit	38 344	39 471	38 527
Yhteensä	143 928	155 676	143 214

Tutkimusten työtunnit yli 2000	1	1	1
Tutkimusten työtunnit 750 - 2000	1	1	1
Tutkimusten työtunnit 200 - 750	3	3	3
Tutkimusten työtunnit alle 200	24	25	14
Yhteensä	29	30	19

KAIKKI YHTEENSÄ   **192 708**   **202 222**   **190 060**

HALLINTO

Hallinnon kustannukset on tukikustannuksina vyörytetty muille yksiköille arvioidun tukipalveluiden käytön mukaan (käyttömenojen suhteessa). Hallinnon tuottavuutta seurataan erillisellä sisäistä tuottavuutta arvioivalla järjestelmällä.

Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset 1998 - 2002 (kpl)

	Kohteet				
	1998	1999	2000	2001	2002
Valmistuslaitokset					
■ Maidonjalostamot	5	4	6	6	7
■ Lihankäsittelylaitokset	15	19	21	20	17
■ Kalanjalostuslaitokset	16	24	14	13	13
■ Leipomot ja viljvalmistelait.	38	41	42	43	34
■ Ruokavalmistuslaitokset	39	36	39	32	31
■ Muut	14	15	39	15	33
Jakelupaikat					
■ Pakkaamot	0	1	2	2	2
■ Tukkukaupat ja varastot	72	83	67	216	188
Myynti- ja tarjoilupaikat					
■ Myymälät	778	302	331	334	289
■ Kioskit	509	617	792	850	694
■ Muut	92	263	242	293	288
■ Kahvilat, ravintolat, ruokalait	1 752	2 261	2 742	3 074	2 660
■ Muut	761	25	10	26	106
Kaikki yhteensä	4 091	3 691	4 347	4 925	4 361

Tarkastukset

1998   1999   2000   2001   2002

Valmistuslaitokset

■ Maidonjalostamot	26	14	12	17	15
■ Lihankäsittelylaitokset	172	175	101	227	197
■ Kalanjalostuslaitokset	130	86	82	75	108
■ Leipomot ja viljavalmistelait.	189	231	286	205	243
■ Ruokavalmistuslaitokset	142	204	80	73	56
■ Muut	112	25	49	27	25

Jakelupaikat

■ Pakkaamot	0	5	7	1	0
■ Tukkukaupat ja varastot	550	286	240	799	263

Myynti- ja tarjoilupaikat

■ Myymälät	1 621	1 529	1 117	1 067	1 099
■ Kioskit	742	498	987	966	965
■ Muut	432	458	104	345	398
■ Kahvilat, ravintolat, ruokalait	3 288	3 321	3 317	3 764	3 508
■ Muut	253	866	16	522	48

Kaikki yhteensä 7 657 7 698 6 398 8 088 6 925

Kirjalliset huomautukset

1998 1999 2000 2001 2002

Valmistuslaitokset

■ Maidonjalostamot	0	0	0	0	2
■ Lihankäsittelylaitokset	0	2	0	22	50
■ Kalanjalostuslaitokset	9	2	0	29	29
■ Leipomot ja viljavalmistelait.	19	26	33	46	64
■ Ruokavalmistuslaitokset	0	2	0	2	3
■ Muut	2	1	0	5	2

Jakelupaikat

■ Pakkaamot	0	0	0	0	0
■ Tukkukaupat ja varastot	11	14	11	25	29

Myynti- ja tarjoilupaikat

■ Myymälät	87	48	10	5	35
■ Kioskit	54	0	3	15	40
■ Muut	28	9	0	6	48
■ Kahvilat, ravintolat, ruokalait	109	37	17	152	70
■ Muut	3	5	3	1	0

Kaikki yhteensä 322 146 77 308 372

Käsitellyt elintarvikehuoneistojen ja ulkomyyntin ilmoitukset (hakemukset) 1998 - 2002 (kpl)

Kohde	1998	1999	2000	2001	2002
Elintarvikemyymälät	28	25	14	15	17
Kioskit	27	31	20	29	17
Ravintolat	21	44	36	32	46
Kahvilat	21	44	36	32	26
Ravitsemisliikkeiden ulkotarj.al.		7	6	6	11
Katukeittiöt	0	1	0	0	0
Työpaikkaruokalat	12	11	7	15	24
Elintarvikkeiden tuotantolait.	31	9	5	8	3
Elintarvikevarastot	11	2	9	12	2
Muut	0	7	23	25	24
Elintarvikekuljetukset				52	34
Yhteensä	151	161	148	226	204
Ulkomyyntiluvat					
Torit	0	0	0	0	0
Tori- ja ulkomyyntiluvat	13	5	12	7	14
Kaikki yhteensä	164	166	160	233	218

Elintarvikehuoneistojen haltijanvaihdokset 1998 - 2002

Kohde	1998	1999	2000	2001	2002
Ravitsemisliikkeet	140	182	182	158	142
Työpaikkaruokalat	12	10	23	40	17
Katukeittiöt	0	1	1	0	4
Elintarvikemyymälät	41	36	44	41	23
Kioskit	46	50	53	41	56
Tuotantolaitokset	1	2	2	2	1
Elintarvikevarastot	1	0	0	1	0
Muut	4	6	5	4	3
Yhteensä	245	287	310	287	246

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonnan luvat, ilmoitukset ja lausunnot (kpl)

	1998	1999	2000	2001	2002
Ilmoitukset erityisen häiritsevästä melusta	317	327	251	245	196
Tehtaiden ja laitosten luvat ja ilmoitukset	44	47	44	48	55
Ilmoitukset pilaantuneen maaperän kunnostamisesta x)	-	-	-	7	28

Ilmoitukset haittaa aiheuttavista rakennustoista	126	117	153	127	148
Ilmoitukset kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista	16	10	20	14	21
Ilmoitukset päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien käyttöönnotosta	91	54	42	101	73

x) Ilmoitusten käsittelyä koskeva toimivalta siirtyi Uudenmaan ympäristökeskukselta ympäristölautakunnalle 1.6.2001.

Ympäristövalvonnan käsittelemät valitukset (kpl)

	1998	1999	2000	2001	2002
Teollisuus ja maaperä	135	157	97	132	133
Asunnot ja muu asuin ympäristö	961	1 037	787	890	938

Valitusasian käsittelyyn kuuluu tarkastuksia, tutkimuksia ja asiakirjojen valmistelua.

Ympäristövalvontatarkastukset (kpl)

	1998	1999	2000	2001	2002
Teollisuus ja maaperä x)	1 942	1 792	1 543	1 498	1 454
Asunnot ja muu asuin ympäristö	1 931	1 885	2 601	2 263	2 082
■ asunnot	1 600	1 586	1 786	1 902	1 779
■ muu asuin ympäristö	331	299	815	361	303

x) Teollisuus- ja maaperävalvonnassa on vuodesta 1998 lähtien kirjattu valvontatarkastuksiin myös lupien ja ilmoitusten käsittelyyn liittyneet tarkastukset.

Yhteydenotot neuvovaan ympäristötarkastajaan (kpl)

	1998	1999	2000	2001	2002
Puheluiden määrä	5 784	5 947	10 472	7 701	7 373

Ympäristökeskuksen henkilöstö 1998 - 2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Vakinaiset	170	170	174	178	180
Määräaikaiset/sijaiset	54	62	43	65	43
Työllistetyt	121	138	141	132	141
(Kierrätyskeskuksessa)	(100)	(115)	(131)	(121)	(135)
EU-projektihenkilöstö	-	2	2	3	2
PaikA-projekti	-	7	6	4	2
Kesätyöntekijät	22	33	28	35	23

Henkilöstön poissaolot 1998 - 2002 (pv)

	1998	1999	2000	2001	2002
Sairausloma	2 080	3 806	2 652	2 689	1 976
Tapaturmaloma	81	463	10	16	36
Äitiys- ja vanhempainloma	791	808	1 020	867	1 360

Hoitovapaa	1 866	1 683	690	1 705	1 686
Isyysloma	-	-	33	17	15
Lapsen sairaus	59	100	80	79	166
Virkavapaus tai työloma	1 518	3 056	3 255	3 657	1 608
Virkavapaus tai työloma säästötarkoituksessa	-	-	-	-	-
Opintovapaa	-	-	-	365	520
Yhteensä	6 364	9 916	7 740	9 395	7 367

Ympäristökeskuksen julkaisut 2002

- 1. Vuolli Virpi, Blomqvist Riitta, Kultanen Leea. Ravitsemisliikkeiden keittiöiden puhtaus Helsingissä.
- 2. Fraktman Leea. Bromatut palonestoaineet ympäristössä
- 3. Lammi Esa. Viikin-Vanhankaupunginlahden Natura-alueen vesikasvillisuus
- 4. Viitasalo Iikka, Hyytiäinen Ulla-Maija, Pekuri Sanna, Saarnio Sini-Pilvi, Toppinen Heli. Rantavyöhykkeen uposkasvillisuuden tila Helsingin ja Espoon merialueilla vuosina 1998 - 99
- 5. Hokkanen Pirkko, Kalso Seija, Aminoff Ingrid, Pönkä Antti. Jauhelihan laatu helsinkiläisissä vähittäismyymälöissä
- 6. Risco Noel, Pellikka Katja. Piileväyhteisöt Helsingin purojen veden laadun kuvaajana
- 7. Tuominen Marja-Leena, Tikkanen Pirjo. Värit makeisissa, virvoitusjuomissa ja irtojäätelöissä
- 8. Fraktman Leea. Torjunta-aineiden esiintyminen ja käyttäytyminen kaupapuutarhojen maaperässä

Ympäristökeskuksen monisteet 2002

- 1. Pönkä Antti, Kalso Seija, Maunula Leena, von Bonsdorff Carl-Henrik. Pirkkolan uimalammikon välittämä virusepidemia
- 2. Kuhmonen Aimo, Mustakallio Leea, Kalso Seija. Valmiiden mikroannosten hygieeninen laatu viimeisenä käyttöpäivänä
- 3. Heinonen Markku. Itämeren boreaaliset rantaniityt Kallahden Natura-alueella ja sen lähiympäristössä
- 4. Juopperi Saara. Vihreä Hotelli - ympäristöä ajatellen
- 5. Noras Tuulikki. Stadin kompostikampanja II. Töyrynummen ja Marttilan-Reimarilan alueilla vuonna 2002 toteutetun kompostikampanjan loppuraportti
- 6. Jalonen Pauliina. Helsingin kaupungin ympäristöohjelmat - arviointi ja kehittämisehdotuksia
- 7. Kuhmonen Aimo (toim.). Elintarvikkeiden kylmäketjun säilyvyyden varmistaminen. Loppuraportti
- 8. Kajaste Ilppo. Töölönlahden laimennusveden vaihtoehtoisten ottoapaikkojen vedenlaadun vertailu
- 9. Lukkarinen Timo, Kuningas Inkeri. Uima-allasvesien trihalometaanipitoisuuksista

Asiakaspalvelun ja viestinnän palvelujen tuotteet

	2000	2001	2002
Esitteet ja oppaat	32	10	4
Julkaisujen ja esitteiden välittäminen	2 592	2 102	1 730
Sähköpostitse annettu neuvonta ja aspalvelu	509	416	499
Yhteydenottoja neuvontaan yhteensä	8 471	7 261	7 658
Vastaanotettuja vierailuryhmiä	40	45	30
Vaihtuvat näyttelyt aulassa	5	6	6
Tiedotteet viestimille	43	28	40
Tiedotustilaisuudet	5	4	3
Tapahtumiin, näyttelyihin ja messuille osallistuminen	15	17	24

Vieraat 2002

- Czech Agricultural and Food Inspectorate, CAFI (Tsekin maatalous- ja elintarvikevalvonta): Dalibor Mládenka, Officer for Foreign Affairs and Jana Kachynová, Informatics Department 17.1.
- Pietarin Ympäristökomitean puheenjohtaja Mr. Golube 21.1.

- Naeringsmiddeltilsynet (Elintarvikevalvonta), Asher ja Barum, Norja (20 henkeä) 22.11.

EU-kuluttajaneuvonnan vieraat:

- Euroopan komissio: Jean-Pierre Bluekens, Terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston tilintarkastaja 28. - 30.10.
- Euroopan komissio: Elisabeth Schwarzenbrunner, Terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosasto 29. - 30.10.

Ympäristökeskuksen asiantuntijoiden esiintymiset viestimissä 2002

(haastattelut, tiedotteet, artikkelit jne.)

Aihe	Kpl
Asuinympäristö, sisäilma, tuholaiset	11
Elintarvikkeet, terveystarkastajan työ ja elintarvikehuoneistot	18
Eläimet kaupungissa	7
Harakka	10
Helsingin ympäristöraportti, hankinnat ja ekologinen jalanjälki	9
Ilman laatu ja päästöt, katupöly	7
Jätteet ja jätehuolto, roskaaminen	4
Luonnonsuojelu + luontotietojärjestelmä	16
Maaperä ja saastuneet maa-alueet, jätevesipäästöt	13
Vesien tila ja uimarannat	22
Ympäristöluvut	1
Ympäristömelu	11
Muut	4
Kuluttajaneuvonta	9
EU-kuluttajaneuvonta	30
Yhteensä	172
Lehtihaastattelut/artikkelit	78
Radiohaastattelut	58
TV-haastattelut	17
Luennot, messut, seminaarit ym.	19

Tiedotteet 2002

40 kpl (ei sisällä tutkimus-, luontoretki- eikä Harakan saaren tiedotteita)

- Ympäristövalvonnan leväperäisyydestä
- Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelman laatiminen etenee
- Kuvittaja on Taikuri - Laila Nevakiven näyttely
- Lokit Helsingin yllä - turvaa pesimärauha
- Olemme mukana ensimmäisillä valtakunnallisilla EkoTeho 2002 -messuilla 21. - 23.3.2002. Ole sinäkin!
- Suhtautuuko ympäristöjohtaja Kansanen muutoksenhakuun vitsinä?
- Vihreä Hotelli -tunnus Hotelli Helkalle
- Stadin kompostikampanja opettaa kompostoimaan
- Stadin kompostikampanja antaa neuvoja kompostointiin
- Harakan luontokeskus jälleen avoinna yleisölle
- Tutkimus luonnoneläinten liikkumisesta kaupunkialueella
- Helsingin uimavesien laatu hyvä
- Vuosaaren Ullaksenpuiston rannan jäteveden tutkimustulokset valmistuneet
- Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.6.2002 yksimielisesti Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelman
- Jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö tehostunut, jätevesikuormitus vähentynyt ja ympäristöinvestointeja lisätty, mutta hiilidioksidipäästöt kääntyneet nousuun (Helsingin kaupungin ympäristöraportti)

- Helsingin uimarantavesien laatu on edelleen hyvä
- Vuosaaren Ullaksenpuiston rannalla voi jälleen uida
- Vuosaaren Ullaksenpuiston rannan pohja ei saastunut
- Uimarantanäyttely antaa tietoa turvallisesta polskuttelusta
- Helsingin uimarantavesien laatu on edelleen hyvä
- Vantaanjoessa havaittu öljyä
- Helsingin uimarantavedet ovat pääosin hyviä
- Uskaltaako Helsingissä vielä uida?
- Helsingin uimarantavesien hygieeninen laatu pääosin hyvä, sinilevää runsaasti Munkkiniemen ja Seurasaaren uimarannoilla
- Helsingin uimavesien hygieeninen laatu edelleen hyvä, eikä sinilevää havaittu
- Kanahaukka ja sitruunavästäräkki pesivät Viikissä
- Helsingin uimarantavedet pääosin hyviä
- Helsingistä on löytynyt uusi vesikasvi: meriajokas
- Melutietoa helsinkiläisille/Bullerinformation åt helsingforsare
- Helsingin uimarantojen sinilevätilanne 27.8.2002
- Lomaosakkeiden jälleenmyyntitarjouksissa riskejä
- Ympäristökeskus vie desibelikerrokselle, tutustuttaa jäkäliin ja kertoo, kuinka liikkua viisaasti (Kansainvälinen autoton päivä 21. - 22.9.)
- Helsinki ympärillä - ympäristökeskuksen yleisöluennot: Töölönlahden ympäristöhistoria - kaatopaikasta keitaaksi
- Jäkälät ilman laadun mittarina - FL Väinö Hosiaislouman näyttely ja yleisöluento
- Helsinki ympärillä - ympäristökeskuksen yleisöluennot: Kodin sisäilma
- Pelisäännöt selviksi lintujen ruokintaan
- Helsinki ympärillä - ympäristökeskuksen yleisöluennot: Lintujen talviruokinta kaupungissa
- Johannesburg-Helsinki: Kestävän kehityksen globaali ja paikallinen näkökulma - näyttely ympäristökeskuksessa
- Turvallinen Kallio - mitä se tarkoittaisi? - seminaari ympäristökeskuksessa

Tiedotustilaisuudet 2002

3 kpl

- Kuvittaja on Taikuri 6.3.
- Vihreä Hotelli -tunnus helsinkiläiselle Hotelli Helkalle 10.4.
- Jäkälät luonnontilan mittareina 26.9.

Esitteet ja oppaat 2002

4 kpl

- Ympäristökeskuksen Palvelut -esite
- Meluesite
- Harakan luontokeskus -esite
- Luontoretket 2002 -esite

Messut, näyttelyt, kampanjat ja tapahtumat 2002

yhteensä 24 kpl

Ympäristökeskuksen järjestämät

- Kuvittaja on Taikuri -näyttely 7.3. - 5.4. ympäristökeskuksessa
- Ekologinen jalanjälki (EkoTeho) -näyttely 8.4. - 8.5. ympäristökeskuksessa
- Koko perheen meri- ja saaristotilaisuus 18.5. Harakassa
- Luontonäyttely Kuivasaarella 8.7. - 11.8.
- Uimaan-näyttely 17.6. - 15.8. ympäristökeskuksessa
- Sama meri kaikissa meissä -näyttely Harakassa Maailman ympäristöpäivänä 5.6.
- Uskaltaako Helsingissä vielä uida? - yleisöluento Jaakonpäivänä 25.7. ympäristökeskuksessa
- Saaristokuvailta Harakassa 24.8.
- Jäkälät luonnontilan mittareina. FL Väinö Hosiaislouman yleisöluento 26.9. ja näyttely 26.9. - 25.10. ympäristökeskuksessa
- Helsinki ympärillä - ympäristökeskuksen yleisöluennot: Töölönlahden ympäristöhistoria - kaatopaikasta keitaaksi 2.10.
- Helsinki ympärillä - ympäristökeskuksen yleisöluennot: Kodin sisäilma 13.11.
- Lintujen talviruokinta kaupungissa - yleisötilaisuus 4.12. ympäristökeskuksessa
- Turvallinen Kallio - mitä se merkitsisi? -seminaari ympäristökeskuksessa 10.12.
- Johannesburg-Helsinki: Kestävän kehityksen globaali ja paikallinen näkökulma. Näyttely ympäristökeskuksessa ?? - 13.12.
- Tapahtumat, joissa ympäristökeskus ollut mukana
- EkoTeho 2002 -messut 21. - 23.3. Kaapelitehtaalla

- Helsingin paikallisagendatyön neljäs avoin kansalaisfoorum 27.3. Finlandia-talossa
- Kuvittaja on Taikuri -näyttely 11. - 28.4. Gardenia-Helsingissä
- Stadin kompostikampanja Töyrynummen koululla 23.4.
- Stadin kompostikampanja Pitäjänmäen koululla 7.5.
- Eurooppa-päivä 9.5.
- Valtakunnallinen pyöräilyviikko 19. - 26.5.
- Kallio kukkii -tapahtuma 17. - 18.5.
- Kansainvälinen autoton päivä 21. - 22.9.
- Energiansäästöviikko 7. - 13.10.

Julkaisutiedot

Julkaisija

Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2003

Toimittanut

Annikki Timonen

Taitto

Olli Turunen | Tovia design

Valokuvat

Hannu Arovaara, Maaria Haikarainen, Helsingin kaupungin rakennusvirasto, Margit Jensen, Nella Mikkonen, Pertti Nisonen, Jorma Nurro, Eija-Leena Ranta, Helena Roschier, Annikki Timonen, Olli Turunen ja Ympäristökeskuksen kuva-arkisto.

ISBN

952-473-039-1

■ Ympäristökeskuksen julkaisuja, esitteitä ja muuta materiaalia voi tilata Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen asiakaspalvelusta, puhelin (09) 7312 2730.